

СОВЕТ
ТАШКИЧИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Г.Тукая, д. 19, с.Ашитбаш,
Арский муниципальный район, 422039

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТАШКИЧУ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Г.Тукай урамы, 19 йорт, Ашытбаш авылы,
Арча муниципаль районы, 422039

Тел. (84366)90-2-58, факс (84366)90-3-22. E-mail: Tash.Ars@tatar.ru

Ташкичү авыл жирлеге Советы КАРАРЫ

" 22 " октябрь 2018 ел

№ 16

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзеклэндерү кагыйдэләре проекты раслау турында

Гамәлдәге законнарға туры китерү һәм төзеклэндерү объектларын чиста һәм тәртиптә тотуга карата бердәм таләпләр билгеләү, «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзеклэндерү дәрәжәсен күтәрү максатларында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзеклэндерү кагыйдэләрен әлеге кушымта нигезендә расларга.

2. Ташкичү авыл жирлеге Советының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеген төзеклэндерү кагыйдэләрен раслау турында» 2017 елның 11 декабрәндәге 16 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Арча муниципаль районының рәсми сайтында (<http://arsk.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Ташкичү авыл жирлеге башлыгы

Ф.Х.Фәйзуллин

«Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль
берәмлеге Советы карары белән
РАСЛАНДЫ

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
«Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен
төзекләндерү кагыйдәләре**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдә) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон үтәлеше, әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы федераль законнар, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнгән.

1.2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдәләр) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорияләрен (алга таба - муниципаль берәмлек), шул исәптән ел сезоннары буенча, яшел утыртмаларны, кече архитектура формаларын, стационар булмаган сәүдә объектларын, хезмәт күрсәтү даирәсенә стационар булмаган объектларын, төзекләндерү элементларын карап тоту һәм жыештыру тәртибен билгели, биналарның фасадларын ремонтлау һәм буяу эшләрен башкару тәртибен, көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгаруны, юлларны эксплуатацияләү, территорияне яктырту, күмү урыннарын карап тоту һәм күмү урыннарын карап тоту, территорияне карап тоту, бәйрәм мохитен тутыру, эстетик яктан бизәү, территорияне уңайлыklar тудыру тәртибен тәмин итү, шулай ук Кагыйдәләрне чиста һәм уңайлылыкларны бозган өчен жаваплылыкны күздә тоту.

1.3. Әлеге Кагыйдәләр муниципаль берәмлекнең бөтен территориясендә гамәлдә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан биналарның, төзелешләренә һәм корылмаларның файдаланучылары яисә хужалары булган

барлык юридик, физик һәм вазыйфай затларын, төзүчеләр, милекчеләре, хужалары һәм арендаторлары итеп үтәү мәжбүри. Муниципаль берәмлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны кертеп), төзелешләр, инженерлык коммуникацияләре һәм корылмалары (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, эчтәлеккә һәм жыештырылырга тиеш.

1.4. Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм жир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, муниципаль хокукый актлар, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.5. Әлеге Кагыйдәләр жирлек территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын жыюны, алып китүне, транспортировкауны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру буенча мөнәсәбәтләргә жайга салмый.

1.6. Физик һәм юридик затлар, вазыйфай затлар әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән жирлек территориясен төзекләндерү таләпләрен үтәүне тәмин итәргә тиеш.

1.7. Әлеге Кагыйдәләргә бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә жаваплылыкны үтәмәгән өчен федераль законнарда һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләр булган әлеге Кагыйдәләргә нигезләмәләреннән тыш) жаваплылыкка тартыла.

2. Төп төшенчәләр

2.1. Әлеге Кагыйдәләргә гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

жирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

фасадның архитектур үзенчәлекләре - бинаның фасадның, шәһәр төзелеше мохитенә конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган аермалы характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, ярашлылык һәм пропорциональ булу, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансы);

фонсыз конструкцияләр - тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы, корылма аерым хәрәпләрдән, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан

тора;

территорияне төзеклэндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзеклэндерү кагыйдэләрендә билгеләнгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлегенә, ул гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм арттыруга, муниципаль берәмлек территориясенә санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга, торақ пунктлар территорияләрен һәм мондый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрен, жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, территорияләрен карап тотуга юнәлдерелгән;

бункер - эре габаритлы калдыкларны жыю өчен билгеләнгән чүп-чар жыючы;

вертикаль яшеллэндерү - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, көймәләрен, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен;

витрина - фасадның бер өлешен биләп торучы тоташ пыялалау рәвешендәге проем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзе - жирлекнең тышкы образын формалаштыручы авыл жирлегенә биналары һәм территорияләре фасадларының архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелешен үзгәрткәнлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы - мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән утның еракта урнаштырылган чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (жирле) юл - магистраль урамнан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзеклэндерүне торгызу - юлларның, хужалык проездының, тротуарның бөтен киңлегенә буйлап асфальт өслекне сыйфатлы торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газ үләннәре чөчүлекләре һәм бозылган яшел үсентеләр утырту тырмасы астына газлар ремонтлауны, реклама конструкцияләрен һәм төзеклэндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөһим элемент булып тора, шулай ук табигый үлән капламы;

жирлек территориясе - «Ташкичү авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә чикләре чикләрендә;

балалар мәйданчыгы - балаларның уен жиһазлары элементлары урнашкан, аларда эчтәлекле ял вакытын оештыру максатыннан;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - мәгълүматны электрон чыганақлардан файдаланып тапшыру ысулы һәм мәгълүматны алмаштыруны күздә

тоткан табло;

йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан жир кишәрлеге;

ишегалды территория - формалашкан территория, бер яки берничә күпфатирлы йорт янәшәсендәге һәм анда яшәүче затларның яисә жәмәгать биналарының гомуми файдалануында булган һәм аларның эшләвен тәмин итүче. Күпфатирлы йортларның ишегалды территориясендә балалар майданчыклары, ял итү урыннары, кер киптерү урыннары, автомобильләр кую урыннары, яшел утыртмалар һәм жәмәгать файдалануындагы башка объектлар урнаштырылырга мөмкин;

ишегалды корылмалары - жир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, күгәрченнәр, сарайлар һ.б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, майдан, проспект атамаларын күрсәтүче), номер билгесе (йорт һәм корпус номерын күрсәтүче), подъезд һәм фатирлар номерын күрсәтүче, инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлеген тәмин итүче халыкара символ, байраklar, истәлекле такталар, полигонометрик билге, янғын сүндерү гидранты күрсәткече, грунт геодезик билгеләр күрсәткече, магистраль һәм су үткәрү челтәре коелары камералары, жир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкит итүче капитал төзелеш объекты;

яшел утыртмалар - табигий һәм ясалма килеп чыккан агач-куаклык һәм үләнчел үсемлекләре жыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, бульварларны, скверларны, бакчаларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәклекләрен, шулай ук аерым торучы агачларны һәм куакларны да кертеп);

жир кишәрлеге - чикләре гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнгән жир өслегенә бер өлеше;

жир эшләре - жирлек территориясенә камилләштерелгән яисә грунт катламын бозуга яисә юлларның һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын төзүгә (укладка) бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торбаүткәргеч, электр тапшыру линияләре, элемент һәм жирлек территориясендә гамәлдә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

контейнер - каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы калдыклардан тыш, жыю өчен билгеләнгән чүп-чар жыючы;

контейнер майданчыгы - әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнары һәм Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итү өлкәсендә төзелгән һәм

контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчен билгелэнгән каты коммуналь калдыкларны туплау урыны;

компенсация яшеллэндерүе - юкка чыгарылган яисә зарарланган агачлар урынына яшел утыртмаларны торгызу;

түбәне яшеллэндерү - аларда архитектура-ландшафт объектларын (газлар, чәчәк түтәлләре, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданнар һ.б.) төзү өчен биналарның түбэләрен һәм корылмаларны куллану;

яңгыр канализациясе (яңгыр сулары) - өске (яңгыр сулары, таллар), су юу һәм дренаж суларын транспортировкалау өчен билгелэнгән технологик яктан бәйлә инженерлык корылмалары (улаклар, яңгыр сулары, лотоклар һәм торбалар) комплексы;

кече архитектура формалары (алга таба - МАФ) - монументаль элементлар - декоратив бизәлеш, жайланма өчен мобиль һәм вертикаль яшеллэндерү (беседкалар, аркалар, бакча-парк скульптурасы, вазоннар, чәчәк түтәлләре, шпалерлар), су жайланмалары (фонтаннар, бюветлар, декоратив сулыклар), муниципаль жиһазлар (жәмәгать кинлекләре, рекреацияләр һәм ишегаллары территорияләрендә урнаштырылган ял эскәмияләре; эскәмияләр, майданчыкларда өстәл уеннары өстәлләре, сезонлы кафеларда; бакча һәм урам жиһазлары), коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар (көнкүреш чүпләрен жыю контейнерлары, урналар, почта ящиклары, инженерлык жиһазлары элементлары), карау люалары һ.б.

жемелдәүче яктылык - яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, керешү чираты һ.б.) алмаштыруны күздә тотан яктылык-динамика нәтижә;

* тышкы яктырту - жирлекнең караңгы вакытында магистральләр, урамнар, майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, ишегаллары һәм жәяүлеләр өчен билгелэнгән элементлар жыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу - урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән, жирлек барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, әлеге Кагыйдәләр билгеләгән таләпләрне үтәмәү;

рөхсәтсез чүплек - үз белдеге (рөхсәтсез) ташландыру (урнаштыру) яисә каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, юридик яисә физик затлар эшчәнлегә барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны берләштерү, 50 кв.метрдан артык майданда һәм 30 куб. м дан артыграк күләмдә;

стационар булмаган сәүдә объекты - вакытлыча корылган яисә вакытлыча корылган сәүдә объекты, инженерлык-техник тәэмин итү чөлтәрләренә тоташтыру (технологик тоташтыру) булуга яисә булмавына карамастан, жир кишәрлегенә нык бәйлә булмаган килеш жир кишәрлегә белән бәйлә булмаган сәүдә объекты, шул исәптән күчмә корылма;

объектлар (чаралар) тышкы яктырту (яктырту жайланмалары) - урамнарда, скверларда, паркларда, мондый яктырту өчен махсус билгелэнгән терәкләрдә, биналарны һәм корылмаларны ябу, металл, тимер-бетон һәм башка конструкцияләрдә урнаштырылырга мөмкин булган тышкы яктырту приборлары;

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәмин итә торган территорияне төзекләнדרү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык эзерлегенен төрлө төрләрә буенча эшләр үткәргүгә (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ.б.) бәйлә комплекслы процесс һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләнדרү: турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыклар, үләнчел газлар, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар булдыру, махсулаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйлә комплекслы процесс;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чиклэнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләрнең яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндрү, үсентеләр питомниклары;

ордер - жир һәм төзелеш эшләрән житештерүгә хокук бирә торган документ; махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм аеруча табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгелэнгән жир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлегә участоклары;

жәмәгать транспортының көтүен туктату - жәмәгать транспортын туктату, пассажирлар утырту һәм төшерү зонасына һәм жәмәгать транспортында пассажирлар көтеп тору зонасына ия махсус жиһазландырылган майданчык;

пыялаланган фасад - фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлешен алып тора торган тоташ пыяладан эшлэнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы - яктылык чыганагының аны тарату өчен каршылыклары булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

бина фасадларының төсләр чишелеше паспорты (фасадларның төсләр чишелеше) - билгелэнгән тәртиптә килештерелгән һәм расланган, аерым бина фасадының жирлек территориясендә урнашкан фасадының бердәм архитектура һәм төсләр чишелешен билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган документ;

жәяүлеләр өчен зоналар - транзит хәрәкәт итү максатларында халык хәрәкәте

үткәрелә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган жирлек территорияләре участоклары, алар урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният ядкарьләренең, рекреацияләренең югары концентрациясе һ.б. Жәяүле зоналар эспландларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт мәйданнарының жәяүле частыларында формалашырга мөмкин;

автостоянкалар мәйданчыгы - махсус ачык күбесенчә жиңел автомобильләрне һәм башка мототранспорт чараларын (мотоцикллар, мотороллерлар, мотоколяскалар, мопедлар, скутерлар) саклау (стоянкалар) өчен билгеләнгән мәйданчыкта;

терлекләрне көтү һәм өйрәтү өчен мәйданчык - йорт хайваннарын аудару һәм өйрәтү өчен билгеләнгән территориянең аерымланган өлеше;

яшел утыртмаларның зарарлануы - жир өсте өлешенең механик, химик һәм башка төрле зарарлануы һәм яшел утыртмаларның тамыр системасы үсешен туктатмый, шул исәптән яшел үсентеләрнең йә туфракның зарарлы яисә пычраткыч матдәләр белән пычрануы;

йорт яны территориясе - яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан жир кишәрлеге, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән жир кишәрлегендә урнашкан башка объектлар;

якын-тирә территория - гомуми файдаланудагы территория, ул Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә мондый жир кишәрлеге төзелгән һәм чикләре муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта бинага, төзелешкә, корылмага, жир кишәрлегенә тоташа;

төзекләндерү проекты - документация, эчтәлеге материалларны текст һәм график формада һәм территорияне һәм төзекләндерүнең башка объектларын төзекләндерү буенча проект чिशелешләрен (шул исәптән төсле) билгели;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - муниципаль хокукый акт белән расланган, ул төзекләндерү элементының тышкы күренешен һәм төгәл урынын, ә атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләрне үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - аерым территориядән жыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

яктылык тартмасы - тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы, корылма эчке яктыртылган бер күләмнән яисә күләмле элементлардан гыйбарәт;

махсулаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә жирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендәге эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвештәге юридик затлар;

спорт майданчыгы - физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән территориянең аерымланган өлеше;

Объектны төзекләндерү - тээмин итү төзекләндерү объектларының, аларның аерым элементларының техник, физик, санитария һәм эстетик халәтендә чисталык, аларны тиешле тәртиптә тоту;

территорияләрне карап тоту - жир кишәрлегендә урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш майданчыкларын, яшел утыртмаларны, жир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жирле эһәмияттәге юлларны карап тоту - юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тээмин итә торган эшләр комплексы;

Тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасы - оешма урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнашкан һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнаштырылган мәгълүмати конструкция булган территорияне төзекләндерү элементы, күрсәтелгән мәгълүмат «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәтләр күрсәтү, ә атап әйткәндә, оешманың фирма исеме (исеме) һәм аның эш режимы турындагы мәгълүматны, шулай ук закон үз көченә урнаштырырга яисә эшлекле әйләнеш гадәте аркасында урнаштырыла торган һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүматны. «Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы» һәм «тышкы мәгълүмат чарасы» төшенчәсе тиндәш;

төзелеш майданчыгы - яңа (шул исәптән төгәлләнмәгән төзелеш объектлары) төзү урыны, шулай ук күчемсез мөлкәтнең гамәлдәге объектларын реконструкцияләү, техник яктан яңадан коралландыру һәм (яисә) ремонтлау, сүтү урыны, шулай ук корылмаларны төзү һәм (яисә) монтажлау, ремонтлау һәм (яисә) техник яктан яңадан коралландыру урыны;

суперграфика - фасадларның архитектур-сәнгати бизәлеше алымнарының берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика);

тактиль өслек - өске катлам фактурасының сизелерлек үзгәреше булган өслек;

физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган каты коммуналь калдыклар - шулай ук физик затлар тарафыннан куллану процессында үзләренә куллану үзлекләрен югалткан товарлар, шәхси һәм көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерү максатларында аларны торак урыннарында физик затлар тарафыннан файдалану процессында үзләренә куллану сыйфатларын югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук физик затлар, индивидуаль эшкуарлар эшчәнлегенә барышында барлыкка килә торган һәм физик

затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар составы буенча барлыкка килгән калдыклар керә;

гомуми файдаланудагы территорияләр- алардан чикләнмәгән затлар даирәсе тоткарлыксыз файдалана (шул исәптән майданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосалары, скверлар, бульварлар һ.б.);

территорияләргә жыештыру - житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарда жыюга, алып китүгә бәйләшчәнлек төрө, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

Күрсәткечләр: - урамнарның, йортларның, подъездларның һәм фатирларның исемнәре, янғын гидранты, грунт геодезик билгеләре, магистраль һәм су үткәргеч челтәр камералары, жир асты газүткәргече корымалары, полигонометрик билге корымалары күрсәткечләре, бина фасадына урнаштырыла торган инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлегә күрсәткечләре;

- жирлек турында, туризм өлкәсендәге объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең аерым урын рәвешендә урнаштырыла торган урыннары турында гомумиләштерелгән мәгълүматны үз эченә алган күрсәткечләр; жирлек территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне үз компетенциясе чикләрендә гамәлгә ашыручы вәкаләтле органнар - жирлек жирле үзидарәсенә функциональ һәм территориаль органнары;

вәкаләтле органнар - үз компетенциясе чикләрендә «Ташкичү авыл жирлегә» МБ территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне тикшереп торыны гамәлгә ашыручы функциональ һәм территориаль органнар;

урна - чүп-чар жыю өчен хезмәт итүче махсулаштырылган сыешлык;

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды);

фон конструкцияләре - хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы;

фриз - фасадның декоратив әйләнә торган элементы яки горизонталь полоса рәвешендәге козырек;

фронтон - бинаның фасадының соңгы кат тәрәзәләренә югарыгы билгеләреннән яисә чыгыш ясаучы элементлардан фасадның өске ноктасына кадәр үлчәнгән түбәдән югарырак күтәрелүче йомгаклау өлеше;

хужалык майданчыклары - йорт янындагы территориядә керләргә киштерү, келәмнәргә һәм йорт әйберләргә, чүп-чарны чистарту өчен махсус жиһазландырылган хужалык майданчыклары.

төзекләндерү элементлары - территорияне төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшелләндерү элементлары, жиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, корымаларның фасадлары, кече архитектура

формалары, конвертсыз төзелеш һәм корылмалар, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр;

объектлар элементларын төзекләндерү - конструктив һәм төзекләндерү объектларының функциональ өлешләре, аларның тышкы кыяфәтен билгели торган, төзекләндерү объектларын визуаль кабул итүне, шулай ук аларның функциональ билгеләнеше нигезендә төзекләндерү объектларыннан файдалануны (эксплуатацияне) тәмин итә торган;

яшеллэндерү элементлары - сәнәгать һәм торак төзелешендә төрле биналар каршында, ижтимагый-административ үзәкләрдә, шулай ук урамнарда һәм магистральләрдә, шулай ук яшеллэндерү өчен билгеләнгән территорияләрдә яшеллэндерелгән скверлар, парклар;

өслекләрне үзара бәйләү элементлары - борттагы ташларның төрле төрләре, пандуслар, баскычлар, баскычлар;

3. Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуны һәм жыештыруны оештыруга гомуми таләпләр

3.1 Жирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, эчтәлеккә һәм жыештырылырга тиеш.

3.2 Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, машина юллары, жирле әһәмиятгәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар белән шөгыйльләнүче жир кишәрлекләрен карап тотуны һәм жыештыруны үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

3.3 Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукий рәвешләренә бәйсез рәвештә, милек хокукында, башкача яисә мәжбүри хокукта булган жир кишәрлеге территориясен (алга таба - жир кишәрлекләре хокук ияләре) һәм аның янәшәсендәге территорияне, шулай ук законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны карап тотуны һәм жыештыруны үз акчалары исәбеннән яисә махсуслаштырылган оешмаларны жәлеп итү юлы белән гамәлгә ашырырга тиеш.

3.4 Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле эйбер хокукында булган яисә берничә зат өчен мәжбүри хокукта булган очракта, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яисә күчемсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

3.5 Жир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм жыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

3.6 Килешү булмаса, жыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хужалары (кулланучылар)

арасында тигез өлөшлөрдө билгелэнэ.

3.7 Физик яисэ юридик зат билэмэсендэге жир кишэрлеге билгелэнгэн тэртиптэ рэсмилэштерелмэгэн очракта, билэмэсендэге фактта урнашкан жир кишэрлеге чиге, шулай ук аның янэшэсендэге территория жыештырылырга тиеш.

3.8 Бина, корылма милек хокукында яисэ башка төрлө хокукта булган очракта, берничэ зат мәжбүри хокукта булса, фасадның эчтөлөгө якларның килешүе белэн билгелэнэргэ мөмкин.

3.9 Килешү булмаса, фасадның эчтөлөгө милек хокукында яисэ күчөмсөз милек объектына башка хокукта өлөшлөргө пропорциональ рэвештэ гамэлгэ ашырыла.

3.10 Жирлө эһәмияттэге автомобиль юлларын тоту һәм жыештыру вэкалэтлө орган йэ "Дэүлэт һәм муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчөн товарлар, эшлэр, хөзмөтлэр сатып алулар өлкэсендэ контракт системасы турында" Федераль закон нигезендэ муниципаль сатып алулар уздыру нэтижэлэре буенча элөгө төр эшлэрне үткэрүгэ конкурс откан тиешлө махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамэлгэ ашырыла 05.04.2013 N 44-ФЗ.

3.11 Жирлөк территориясендэ, чиклэрэндэ уза торган тимер юл юллары юлдан читлэшү, күчөп китү полосалары һәм жэяүлөлөр кичүе элөгө корылмаларны эксплуатациялөчө оешмалар көчө белэн тээмин ителэ.

3.12 Күпфатирлы йортларның һәм аңа якын территориялэрнең йорт яны территориялэрэн тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белэн идарэ итүнең бер ысулы: торак милекчелэре ширкэте яисэ торак кооперативы яисэ башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарэчө оешма, күпфатирлы йортта гомуми мөлкэтне тоту һәм ремонтлау эшлэрэн башкаручы затлар тарафыннан - элөгө йортта күпфатирлы йортлар милекчелэре белэн турыдан-туры идарэ иткэндэ гамэлгэ ашырыла (алга таба - идарэчө оешмалар).

3.13 Индивидуаль торак йортларны һәм аның янындагы территориялэрне тоту һәм жыештыру мондый йортларның милекчелэре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

3.14 Яшеллэндөрү һәм төзөклэндөрү элементларын тоту һәм карау түбэндөгелэрне гамэлгэ ашыра:

бирелгэн жир кишэрлеге чиклэрэндэ - жир кишэрлегенөң милекчелэре яисэ башка хокук иялэре,

Гомуми файдаланудагы яшеллэндөрөлгэн территориялэр чиклэрэндэ - вэкалэтлө орган йэ "Дэүлэт һәм муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчөн товарлар, эшлэр, хөзмөт күрсөтүлэрне сатып алу өлкэсендэ контракт системасы турында" Федераль закон нигезендэ муниципаль сатып алулар уздыру нэтижэлэре буенча элөгө эшлэрне уздыруга конкурс откан махсуслаштырылган оешма.

чиклэнгэн файдаланудагы яшеллэндөрөлгэн территориялэр чиклэрэндэ (предприятиелэр, оешмалар, учреждениелэр) һәм махсус билгелэнештэге (санитария

зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - элге объектлар хужалары, йорт яны территориялэре чиклэрендэ - күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчелэре яисэ идарэче оешмалар,

жир өсте коммуникациялэренең, шул исэптэн электр челтэрлэренең, яктырту челтэрлэренең, радиолиниялэренең сак зоналарында күрсэтелгэн коммуникациялэр хужалары,

жир асты коммуникациялэренең сак зоналарында (эгер урнаштыру рөхсэт ителгэн булса) - күрсэтелгэн коммуникациялэр хужалары.

3.15 Урамнардан һәм юллардан грунт суларын һәм жир өсте суларын чыгару өчен билгелэнгэн кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыю һәм чистарту, яңгыр сулары коллекторларын һәм коеларны чистарту аларны эксплуатациялэүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

3.16 Диспетчерлык пунктларын, жәмэгать транспортының борылыш майданчыкларын тоту һәм жыештыру пассажирлар транспортын эксплуатациялэүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

3.17 Жәмэгать транспортын көтү павильоннарын тоту һәм жыештыру вэкалэтле органнар тарафыннан йэ "Дэүлэт һәм муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшлэр, хезмэт күрсэтүлэрне сатып алу өлкэсендэ контракт системасы турында" Федераль закон нигезендэ муниципаль сатып алулар уздыру нэтижэлэре буенча элге төр эшлэрне үткэрүгэ конкурста откан махсулаштырылган оешма тарафыннан тээмин ителэ 05.04.2013 N 44-ФЗ

3.18. Жәмэгать бэдрэфлэрен урнаштыру һәм тоту тэртибе гамэлдэге законнар, санитария кагыйдэлэре һәм нормалар нигезендэ билгелэнэ.

3.19 Бэдрэфлэрнең санитар һәм техник торышы өчен жаваплылыкны аларның милекчелэре, хужалары, арендаторлары яки алар хезмэт күрсэтэ торган махсулаштырылган оешмалар алып килэ.

3.20 Төзеклэндерү эшлэрен башкару ешлыгы, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тээмин итүне исэпкэ алып, эшлэр заказчысы тарафыннан билгелэнэ.

3.21 Жирлек территориясен карап тоту һәм жыештыру чиклэре бирелгэн жир кишэрлегенең чиклэре (жир кишэрлеге билгелэнгэн тэртиптэ рэсмилэштерелмэгэн булса, билэмэсендэге жир кишэрлегенең фактта урнашкан чиге буенча) һәм биналар һәм корылмалар милекчелэренең, аларга урнашкан территориялэрне төзеклэндерүдэ урыннарның элге Кагыйдэлэрнең 41 бүлге нигезендэ катнашу тэртибе нигезендэ билгелэнэ.

3.22 вэкалэтле органнар жирлек территориясен, шул исэптэн гомуми файдаланудагы территориялэрне, билгелэнгэн вэкалэтлэр чиклэрендэ карап тоту һәм жыештыру эшлэренең үтэлешен тикшереп тора.

4. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен карап тоту буенча гомуми таләпләр

4.1 Алар урнашкан жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсулаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән жәлеп итү юлы белән тотат.

4.2 Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тоту үз эченә алат:

4.2.1 биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

4.2.2 жир кишәрлеген жыештыру һәм санитар-гигиена белән чистарту;

4.2.3 гражданныр, оешмалар һәм индивидуаль эшкүарлар эшчәнлегә нәтижәсендә барлыкка килә торган житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм алып китү;

4.2.4 жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм тәрбияләү.

4.3 Биналар, корылмалар фасадларының тышкы күренешенә гомуми таләпләр:

4.3.1 биналар, корылмалар фасадлары өчен төп шарт архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төслә чишелешнең стильлә бердәмлегә булып тора.

4.3.2 фасадның локаль учасоклары, детальләр, элементлар һәм өстәмә жиһазлар комплекслы карар нигезендә урнаштырылырга тиеш.

4.3.3 тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, гамәлгә кую такталарынан, режим такталарынан тыш, паспорт нигезендә урнаштырылырга тиеш;

4.3.4 төслә карар фасадның характеристикаларына һәм стилиенә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

4.3.5 урамнан, стеналардан һәм арка юлларының ябылуынан карап торган йортлар (ян фасады) торчалары тулысынча төп фасад төсенә буяла;

4.3.6 Биналарның фасады, корылмаларның төзелеш өлешендәгә, декоратив бизәләш һәм инженерлык элементларына күренеп торган зыян күрергә тиеш түгел һәм тиешлә эстетик халәттә ярдәм итәргә тиеш. Бинаның фасадын буяу фасадның гомуми мәйданының 1%ынан артмаска тиеш;

4.3.7 биналарның фасадларын, аерым детальләрне бетерү яисә үзгәртү белән бәйлә корылмаларны үзгәртү норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә;

4.3.8 Бинаның фасадының төсләр гаммасы бинаның фасадларының төсләр чишелешә паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яисә ремонтлаганда төсләр тонын үзгәртү рөхсәт ителми;

4.3.9 фасадларны буяу штукатур, түбә һәм ябыштыру эшләрен кабул иткәннән соң һәм бинаның фасадларының төсләр чишелеше паспорты нигезендә генә үткәрелә;

4.3.10 ремонттан, яңадан жиһазлардан һәм буяулардан соң фасадларны кабул итү комиссиясе тарафыннан башкарыла.

5. Биналарның фасадлары, корылмаларны карап тоту

5.1 Биналарның, корылмаларның фасадлары эчтәлеге үз эченә ала:

5.1.1 фасадларның, шул исәптән керү ишекләренең һәм козырекларның, балконнар һәм көймәләр коймаларының, карнизларның, крылецларның һәм аерым баскычларның конструктив элементларын һәм бизәкләрен үз вакытында ремонтлау һәм торгызу, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны һәм аларның төсен;

5.1.2 суүсемнәрнең, су торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм аларның эчтәлеген тәэмин итү;

5.1.3 герметизация, жөйләрне сүтеп ябыштыру, ярыклар һәм казылмалар;

5.1.4 керү төркемнәрен торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту, тәрәзә төпләре, подвалларга керү урыннары;

5.1.5 фасадта урнаштырылган электр яктырткычын төзек хәлдә тоту һәм аны караңгы төшү белән кабызу;

5.1.6 фасад өслекләрен, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйле рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юу;

5.1.7 тәрәзә һәм витриналарны, вывескаларны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

5.1.8 Язмалардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук китерелгән граффитилардан чистарту.

5.2 Биналар, төзелмәләр һәм корылмалар фасадлары элементлары составына керә:

1) приямкалар, подвалга керү урыннары һәм чүп-чар окамералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданчыклар, култыксалар, ишек өстендәге козыреклар, коймалар, ишекләр һ.б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) диварлар яссылыгында;

5) фасадларның чыгыш ясаучы элементлары (балконнар, көймәләр, эркерлар, карнизлар һ.б.);

6) түбәләр, шул исәптән рәшәткәләрне киртәләүче вентиляция һәм төтен торбаларын да кертеп, түбәгә чыгу һәм башкалар;

7) архитектура детальләре һәм облицовка (колонналар, пилястрлар,

розеткалар, капительләр, фризалар, пояслар һ.б.);

8) чокырларны да кертеп, су үткәргеч торбалар;

9) парапетлы һәм тәрәзә коймалары, рәшәткәләр;

10) тәрәзә, балкон, билбау, цоколь, свеслар һ.б.ларның металл бизәлеше;

11) асылмалы металл конструкцияләр (әләм тотучылар, анкерлар, янғын баскычлары, вентиляция жиһазлары һ.б.);

12) панельләр һәм блоklar арасындагы горизонталь һәм вертикаль жөйләр (эре панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);

13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналарга якын урнашкан стационар коймалар.

5.3 Милекчеләр, биналарның, корылмаларның хокук ияләре һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар түбәндәгеләргә бурычлы:

5.3.1 Кирәк булганда, ләкин елга бер тапкырдан да ким түгел, методика буенча махсус техника һәм смышкалар кулланып, фасадларны чистартырга һәм юарга;

5.3.2 кирәк булган саен, елга ике тапкыр, язын (жылылык системасын сүндүргәннән соң) һәм көзен (жылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләрне пыялалауның эчке һәм тышкы өслекләрен, балконнар һәм көймәләр ишекләрен, керү ишекләрен, кагыйдә буларак, химик чаралар белән чистартырга һәм юарга;

5.3.3 Агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен дә, фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5 - 6 ел эчендә даими рәвештә буярга;

5.3.4 фасадның аерым элементларын (цоколь, күселәр, баскычлар, приямкалар, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм көймәләр, су агышлы торбалар, тәрәзә төбәндәге отливлар, сызыкча ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ремонтларга.

Ярдәм итүче ремонт кимендә өч елга бер тапкыр уздырылырга тиеш. Фасадларның конструктив элементлары һәм эшләнешә аларның нормаль тузган саен торгызылырга яисә кинәт зарарлану шартлары барлыкка килгәндә (аварияләр, стихияле бәла-казалар, янғын һ.б.) әлегә хәлләр туктатылганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

Чыгыш ясаучы конструкцияләр жиңмерелү куркынычы янаган очракта, 5.3.5 сак-кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның жиңмерелә торган өлешен демонтаж һ.б.) башкарырга.

5.4 Фасадларны эксплуатацияләгәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

5.4.1 бина һәм корылмаларның фасадлары стеналары өслегенә зарарлануы (пычрануы) : подтеклар, ефәк буяулар, штукатурка өзелгән ярыклар булу, кирпич өемнәренә зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләренә саклык катламының өзелүе һ.б.

5.4.2 биналарның һәм корылмаларның архитектур һәм сәнгати-скульптур детальләре: колонналар, пилястр, капительләр, фризалар, бәрельефлар, күркәм бизәнү әйберләре, орнаментлар, мозаик, нәфис бизәкләр һ.б.ш. каралган очракларда

зыян күрү (аларның булуы проект документациясе белән каралган очрактарда булмау);

5.4.3 панераара бәрелешләрнең герметизациясен бозу;

5.4.4 штукатуркаларның, облицовкаларның, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның цоколь өлөшөнөң бизәкле катламының зарарлануы (шартлавы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, керү приямкалары конструкциясенөң төзөксезлегө;

5.4.5 биналар һәм корылмаларның фасадлары барлыкка китерүчө элементларының: балконнар, лоджий, эркерлар, тамбурлар, карнизлар, козыреклар һ.б. зарарлануы (пычрануы);

5.4.6 балконнарның, лоджий, парапетларның, балкон плиталарның киртәләрен жимерү (булмау, пычрану);

5.4.7 фасадны һәм аның элементларын бизәкләү һәм буяу, бу бинаның төсө буенча әлегө бинаның өчөн билгеләнгән материаллардан, проект тирбәлешле паспорты белән корылмаларны;

5.4.8 проспект, урам, тыкрык, майдан, бина номеры, корылма номеры, корпус яисә төзелеш күрсәткечләрен вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

5.4.9 бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, флаглар, флаглар тотучыларның корылмаларында, проект булу-булмауга бәйлө флагштоктарны урнаштыру һәм эксплуатацияләү, вәкаләтле орган белән килештерелгән;

5.4.10 бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, паспортсыз тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары корылмаларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, гамәлгә кую такталарыннан, режим такталарыннан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән;

5.4.11 яңа архитектура детальләрен төшерү, алмаштыру яисә урнаштыру, яңа проемотларны урнаштыру, тәрәзә формаларын үзгәртү, яңа балконнар һәм көймәләр, эркерлар, балконнар арасындагы киңлекне килештермичә һәм билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алмыйча төзү;

5.4.12 гомуми файдаланудагы территориядә фасадлар (шул исәптән майданнар, урамнар, машина юллары, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буйлары, скверлар, бульварлар) өчөн территорияләрне чикләү өчөн, территорияләрне (төзелеш төзелешләреннән тыш) чикләү өчөн биналар, металл профильләр, металл профильләр, металл профильләр һәм башка шундый материаллар куллану (күпфатирлы йортлар, житештерү, склад, индивидуаль торак төзелешө балконнары коймалары коймаларын, скверлар, бульварлар);

5.4.13 жимерелгән яки зыян күргән архитектура детальләрен торгызуга кадәр фасадларның төсө;

5.4.14 фасадларның бер өлөшө (биналарның беренчө катларының тулы буявы) тәшкил итә;

5.4.15 төсләр чишелешөнөң ирекчө үзгәрүсө, рәсем, үрелешләр калыңлыгы һәм

фасадларның, шул исәптән тәрәзәләр һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм көймәләренң, фасадның гомумархитектура карарына туры килми торган башка элементлары һәм җайланмаларының калыңлыгы;

5.4.16 биналарның һәм корылмаларның фасадларын өстәмә элементлар һәм фасадлар белән җиһазлау, аларның декоратив чишелешен һәм тышкы күренешен боза торган җайланмалар;

5.4.17 гомуми файдалану территорияләреннән чыга торган һәм тикшерелә торган фасадлы биналарда һәм корылмаларда чукрак металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектур карарына туры килми торган ишек тутырмаларын урнаштыру, фасадтагы башка керү юлларының характерын һәм төсен үзгәртү;

5.4.18 алгы блокның фасад яссылыгына карата урнашуы үзгәртү;

5.4.19 тәрәзә һәм ишек тартмасы арасындагы жөйләрне сыйфатсыз тутыру, ул фасадның тышкы күренешен начарайта;

5.4.20 үтә күренмәлекне, пыяла кисәкләре белән каплануны һәм декоратив пленкалар белән каплануны ирекле үзгәртү;

5.4.21 фасадлар элементларын, түбәләрен, диварларын һәм корылмаларын (төтен, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналарын, үткәргечле радиотапшырулар челтәрләре стойкаларын, фронтоннарны, козырекларны, ишекләрен, тәрәзәләрен, парпетларны, янгынга каршы баскычларны, жир асты элемент линияләрен һәм һава-кабельле кичүләрен беркетү сыйфатында);

5.4.22 балконнарның нинди дә булса үзгәрешләрен җитештерү, тиешле рөхсәтсез көймә җитештерү, келәмнәрне, киём-салымны, балконнарның тышкы ягыннан киём-салымны, урамга чыга торган биналарның төп фасадларының тәрәзәләрен җитештерү, шулай ук аларны йорт кирәк-яракларының төрле предметлары белән тәмин итү;

5.4.23 фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәкләү һәм реклама белән капларга;

5.4.24 фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында) афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукция элү һәм ябыштыру, биналарның, төзелешләренң һәм корылмаларның ябыштырылган ишекләрендә (шул исәптән ишек өслегенң эчке ягында) пыяла ишекләрдә;

5.4.25 биналар фасадына, корылмаларның милекчеләре ризалыгын алмыйча, граффити ясау;

5.4.26 бина фасадларында тышкы кондиционерларны урнаштыру.

5.5 Антеннаны урнаштыру рөхсәт ителми:

5.5.1 - төп һәм ян фасадларда, шулай ук урамнан күренеп торган ишегалды фасадларында;

5.5.2 түбәдә һәм урамнан күренеп торган брандмауэрларда;

5.5.3 биналар түбәсендә, биналар һәм корылмаларның (манаралар, гөмбәзләр) силуэт төгәлләүләрендә, парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;

фасадның почмак өлешендә 5.5.4;

5.5.5 балконнар, көймә коймаларында;

5.5.6 архитектур детальләрдә, декор элементларында, кыйммәтле архитектур бизәклә өслекләрдә, шулай ук архитектур өслекләргә зарарлауга илтүче ныгытма.

5.6 Тышкы күзәтү видеочаралары лапаслар, козыреклар, балконнар, эркерлар, архитектур детальләрдән азат булган фасад участкаларында, декор, бизәлешнең кыйммәтле элементларына урнаштырыла.

5.7 Колонналарда, фронтоннарда, карнизларда, пилястраларда, порталларда, козырекларда тышкы күзәтү камераларының урнашуы балконнарның цокольләрендә рөхсәт ителми.

5.8 Подъездга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру рөхсәт ителә.

6. Йорт билгеләре

6.1 Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазланган булырга тиеш.

6.2 Биналар, корылмалар тәүлек караңгылыгында яктыртылган адресация (аншлаглар һәм номерлы билгеләр) билгеләре белән унификацияләнгән (форма, үлчәм, төсләр чишелеше, шрифт язуы), торақ йортлар подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре белән жиһазланган булырга тиеш.

6.3 Аншлаглар Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә, чит телдә дә (инглизчә) бертөрле үлчәмдәге шрифт белән башкарыла.

6.4 Аншлагларны урнаштыруга гомуми таләпләр булып тора:

6.4.1 урнаштыру урыннарын унификацияләү, урнаштыру буенча бердәм кагыйдәләргә үтәү;

6.4.2 жәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте шартларын, биналарны кабул итү дистанцияләрен, архитектура архитектурасын, яктырту урыннарын, яшел утыртмаларны исәпкә алып яхшы күренә.

6.5. Аншлагларны урнаштыру түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:

6.5.1 биеклек җир өстеннән - 2,5-3,5 м (заманча төзелеш районнарында - 5 м га кадәр);

6.5.2 чыгыш ясаучы архитектура детальләреннән ирекле булган фасад участогында урнашу;

6.5.3 фасадның вертикаль күчәренә бәйлелек гади, архитектур эгъзасы;

6.5.4 күрше фасадларда билгеләр урнаштыруның бердәм вертикаль билгесе;

6.5.5 тышкы каплагыч объектларның (агачларның, корылмаларның) булмавы.

6.6 Номер билгеләр урнаштырылырга тиеш:

6.6.1 - төп фасадта - фасадның уң ягындагы сәгатътә;

6.6.2 урамда бер яклы транспорт хэрэкете булган урамнарда - транспорт хэрэкете юнэлешенэ якын фасада ягында;

6.6.3 - арканың яисэ төп керү юлының уң ягындагы яисэ проегты өстендә;

ишегалды фасадларында 6.6.4 - квартал эчендәге юл читлегендә;

фасадның озынлыгы 100 м дан артык булган 6.6.5 - аның капма-каршы якларында;

сәнэгать предприятиеләре коймаларында һәм корпусларында 6.6.6 - төп керү, керү юлларының уң ягында;

6.6.7 сэгатьтә урамнар чатында, почмак почмак өлешендә;

6.6.8 номерлы тамга янында урнашканда - бердәм вертикаль күчәрдә;

номер билгесе өстендә 6.6.9.

6.7 Подъезд һәм фатирлар номерларын күрсәтүчеләр ишек уемы өстендә яисэ ишек уемын тутыру импостенда (горизонталь табличка), яисэ 2,0 - 2,5 м биеклектәге ишек уемыннан уңда (вертикаль күрсәтмә) урнаштырыла.

6.8 Аншлаглар һәм номер билгеләре төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

6.9 Флагштоктарны билгеләнгән тәртиптә расланган проект буенча йортның фасадына урнаштырырга кирәк.

6.10 Янгын гидрантларының урнашуы, полигонометрик билгеләр, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре биналарның, камераларның, магистральләренең һәм су үткәргеч һәм канализация челтәрләренең цокольләрендә урнаштырырга кирәк.

Югарыда күрсәтелгән тамгаларның сакланышы һәм төзеклеге өчен аларны билгеләгән оешмалар җаваплы була.

6.11 рөхсәт ителми:

6.11.1 чыгыш ясаучы вывескалар, консольләр, шулай ук аны кабул итүне кыенлаштыручы объектларның номерлы билгесе белән янәшә урнаштыру;

6.11.2 фасадның чыгыш ясаучы элементлары яисэ фасадның заглобленный участокларында, декор, кәрниз, капка элементларында номерлы билгеләр һәм күрсәткечләр урнаштыру;

6.11.3 аншлагларның билгеләнгән урыннан ирекле хэрәкәт итүе.

6.12 Биналардан һәм корылмалардан өске су алуны тээмин итү өчен, аларның периметры буенча ышанычлы гидроизоляцияле сайлык урнаштыруны күздә тотарга кирәк. Калдыкның чигенүен бинадан 10% тан да ким булмаган якка кабул итәргә кирәк. Биналар һәм корылмалар өчен билге кинлеген 0,8 - 1,2 м, катлаулы геологик шартларда (карстагы грунтлар) - 1,5 - 3,0 м кабул итәргә кирәк.

Бина жәяүлеләр коммуникацияләренә тоташкан очракта, гадәттә, каты өслекле тротуар сайлык ролен үти.

7. Түбөлөр

7.1 Биналарның, корылмаларның түбөлөре, су үткөрү системасы элементлары, төтен һәм вентиляция системалары төзөк хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

7.2 Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан, боздан һәм кан тамырыннан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Жәяүлеләр зонасына чыга торган якларда кар түбәсен чистарту участкалар киртәсә белән башкарылырга һәм барлык кирәкле чаралар кабул ителергә тиеш, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына. Түбәнең калган скатларынан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Йорттан жәяүлеләр юлына ташланган, жәмәгать транспортының көтү тукталышы, юлларның бер өлеше кар һәм кичекмәстән жыештырылырга тиеш.

7.3. Кар һәм наледи ыргытканда, тамырларны кыяганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда, агачларның һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең һава линияләренең, яктырту һәм элемтәнең, юл билгеләренең, светофорларның, юл киртәләренең һәм жайланмаларның, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, элмә такталарның, реклама конструкцияләренең, биналарның декоратив һәм инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зарарланган очракта торгызылырга тиеш.

7.4. Биналарның, корылмаларның түбөлөре су үткәргечләре булырга тиеш, алар жәяүлеләр һәм жәяүлеләр зоналарына агып төшә торган суның турыдан-туры элэгүенә юл куймый. Желоба, воронка, водостоклар аерылгысыз булырга һәм жыелган су күләменең үткөрүенә исәпләнергә тиеш. Юл кырыйларына жәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыга торган шоферлар жәяүлеләр юлыннан читкә китәргә тиеш.

7.5 рөхсәт ителми:

7.5.1. түбә өстендә түбә ябу өчен билгеләнгән предметларны (калаклар, скрепкалар, ломнар), төзелеш материаллары, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны төзү;

7.5.2. “Боз, кар һәм чүп-чар биналарының түбәсеннән су торбалары бүрәнкәсенә төшкән.

8. Жир кишәрлекләрен карап тоту

8.1. Жир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә

ала:

8.1.1. көндөлөк чүп-чардан, яфраклардан, кардан (ишкөк ишү, себерү һ.б.) һәм боз (наледи);

8.1.2 Юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, юл йөрү юлларының, жәяүлеләр территорияләренең бозга каршы материалларын эшкәртү;

8.1.3. карны көрәү һәм себерү;

8.1.4. кар һәм боз чыгару (кар-боз берәмлекләре);

8.1.5. Чисталыкта һәм техник төзөк хәлдә урнаштыру һәм тоту контейнер майданчыклары, барлык калдыклар өчен контейнерлар, чүп савытлары, эскәмияләр, кече архитектура формалары һәм башкалар;

8.1.6. чүп-чар сиптерү камераларын, контейнерларны жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү

(бункерлар) һәм контейнер майданчыклары;

8.1.7. яңгырлы һәм карлы суларны чыгару;

8.1.8. каты көнкүрөш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм алып китү;

8.1.9. тузан жыйдыруны һәм һаваның дымлануын киметү өчен территориядә су сиптерү;

8.1.10. яшел утыртмаларның сакланышын тәмин итү, аларны карау; үз вакытында

территориядә гражданның тормышы һәм сәламәтлеге, физик һәм юридик затларның мөлкәте өчен куркыныч янаган корыган агачларны һәм яшел утыртмаларны кисеп алу;

8.1.11. төзөкләндерүнең бозылган элементларын яңадан торгызу коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, тимер юл юлларын, күперләрне, жәяүлеләр өчен кичүләрне төзү, реконструкцияләү һәм ремонтлау, реставрация, археология һәм башка жир эшләре уздыру;

8.1.12. карау һәм яңгыр сулары агызу коеларының эчтәлеге (яңгыр сулары канализациясе),

гамәлдәге дөүләт стандартлары таләпләре нигезендә жир асты коммуникацияләре (корылмалары) коелары;

8.1.13. төзелеш майданчыкларының, шул исәптән объектларның коймаларын тоту

төгәлләнмәгән төзелеш. Эшләр алып барылмаган төзелеш бетмәгән объектлар төзелеш чөлтәләре белән ябылырга тиеш;

8.1.14. жиимерелгән жир кишәрлекләренең коймаларын урнаштыру һәм тоту (жиимерелгән, жиимерелгән) биналар, корылмалар, алар чөт затлар территориясенә керү һәм (яисә) рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгара.

8.2. Эгэр жир кишэрлеклэре хокукка ия булучылар жир кишэрлеклэрэннэн читлэшсэ

вэкалэтле органнар аны карап тоту бурычларын, хокук иялэре белэн килештермичэ, элеге Кагыйдэлэрнең 8.1 пунктында күрсәтелгән гамәллэрне гамәлгә ашыруны тээмин итэргә хокуклы.

9. Юлларны карап тоту

9.1 Юллар эчтәлеген вэкалэтле органнар йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алуларны уздыру нәтижэлэре буенча элеге эш төрлэрен үткэрүгә конкурс откан оешмалар башкара.

9.2 Юллар территориялэрен карап тоту түбәндәгелэрне үз эченә ала:

9.2.1 юллар, тротуарлар, ясалма юл корылмалары, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;

9.2.2 тротуарлардан (жәяүлеләр зоналары, юллар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз жыештыру (кар);

9.2.3 юл өслеклэрэндә юу һәм су сибү;

9.2.4 газларны һәм яшел утыртмаларны карау;

9.2.5 жәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту һәм контакт челтэре баганаларын ремонтлау;

9.2.6 кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

9.2.7 ясалма юл корылмалары составына керә торган смотр һәм яңгыр сулары коеларын, таулы канауларны һәм ачык лотокларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;

9.2.8 коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.

9.3 Юл өслеклэрен саклау максатларында түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

9.3.1 йөк ташу;

9.3.2 бүрәнэләр, тимер балчык, торбалар, кирпеч, башка авыр әйберлэрне урамнарда төяү-бушату эшлэрен ташлау һәм аларны тезү;

9.3.3 каты өслекле жирлек урамнары, чылбыр йөрешендәге машиналар буйлап чаптырып үтү;

9.3.4 квартал эчендәге жәяүлеләр юллары, тротуарларда зур йөк транспортының хәрәкәте һәм туктап торуы.

9.3.5 юл өлешендә һәм тротуарларда төзелеш материаллары һәм төзелеш калдыкларын ыргыту һәм (яисә) складлау.

9.4 Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

9.4.1 Жәяүлеләр өчен жәяүлеләр йөри торган металл киртэлэрне һәм тротуар

баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзеклөндөрү айлыгы уздырылган чорда гамәлгә ашырыла. Каплама алдыннан ремонтланган, пычрактан чистартылган, юылган һәм пычранган булырга тиеш;

9.4.2 барлык юл билгеләре расланган паспортлар (схемалар) нигезендә заказчы тарафыннан билгеләнгән эшләрнең срокларында һәм тәртибендә юл билгеләре ясауга башкарылырга тиеш;

9.4.3 юлларның юл билгеләре таләп ителә торган төсләр һәм яктылык-техника характеристикаларын, эләктерү коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры дәвамында мәйдан буенча сакланышын тәмин итәргә тиеш;

9.4.4 юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары күренү шартларына һәм монтаж мөмкинлекләренә карап сайлана;

9.4.5 юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш;

9.4.6 вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгын китереп чыгарган сәбәпләр бетерелгәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;

9.4.7 визуаль-коммуникация системасы элементлары (транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, жирлекнең планлаштырылган-структур элементлары күрсәткечләре) юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга таба хәрәкәт юнәлеше күрсәтелү өчен билгеләнә;

9.4.8 парковкалар (парковка урыннары) шул исәптән гомуми файдаланудагы жирле эһәмияттәге автомобиль юлының бер өлеше һәм (яисә) машина юлына һәм (яисә) тротуарга, юл кырына тоташкан урыннар) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә файдаланылырга тиеш.

10. «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең гомуми файдаланудагы территорияләрен карап тоту һәм төзеклөндөрү

10.1. Муниципаль берәмлекнең гомуми файдалану территорияләрендә тыела:

10.1.1. территорияне металл ватык, төзелеш һәм көнкүреш ватыклары белән капларга

авыл хужалыгы продукцияләре һәм калдыклар белән өелгән чүп-чар белән, ягулык-майлау материалларын, нефть продуктларын пычратырга, калдыкларны чүпләкләр корырга;

10.1.2. махсус бүлеп бирелгән урыннардан тыш, калдыклар һәм чүп-чар урнаштырырга

калдыклар жыю өчен контейнерлар;

10.1.3. стационар булмаган сәүдә объектларын, шулай ук хезмәт күрсәтүләр өлкәсе объектларын урнаштырырга

ял итү өлкәсендә (аттракционнар, кабартылган батутлар, велосипедлар, роликлар һәм халыкның ялын һәм күнел ачуын оештыру өчен кулланыла торган

башка шундый объектлар) билгелэнгән тәртипне бозып;

10.1.4. махсус искәрмәдән тыш, автотранспорт чараларын юарга һәм чистартырга

билгелэнгән урыннар;

10.1.5. сүс, тузанлы йөкләрне, эретмәләрне, яфракларны, калдыкларны күчерергә

юлларның пычрануын булдырмый торган брезент яисә башка материал белән каплану, әлеге максатлар өчен жиһазланмаган машиналарда сыек йөкләр;

10.1.6. стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштырырга;

10.1.7. житештерү эш без тиешле рөхсәт (ордер)

жир эшләрөн уздыруга;

10.1.8. туфрак, чүп-чар, калдыклар, кар, бозны урыннарда чыгарырга һәм аударырга, юк

шушы максатлар өчен билгелэнгән;

10.1.9. урамнарда, тротуарларда, газоннарда төзелеш материаллары төзергә,

гамәлдәге законнарны бозып, квартал эчендәге юлларны һәм йортларга керү юлларын ябарга;

10.1.10. тәмәке төпчөкләре, кәгазь, чүп-чар ыргыту, газлар, тротуарлар, урам территорияләре

мәйданнар, ишегаллары, паркларда, скверларда һәм башка жәмәгать урыннарында;

10.1.11. бакча диваннары, эскәмияләр, пычрак сулар, бозарга яисә бозарга урналарны, урам яктырту фонарьларын, башка кече архитектура формаларын юкка чыгарырга;

10.1.12. Катнашманы һәм көнкүреш чүп-чарын кое капкачларына, су алгычларына ыргытырга

яңгыр канализациясе рәшәткәләре, лотоклар, кюветлар;

10.1.13. чүп-чар, яфрак һәм коры үләннәрне, тара, житештерү калдыкларын яндырырга,

каты коммуналь калдыклар, учаклар кабызырга, шул исәптән предприятиеләрнең эчке территорияләрендә һәм шәхси биләмәләрдә янгынга каршы чаралар кабул итмишә (ябык савытлар һәм янғын сүндерү чаралары булу);

10.1.14. үз белдегең белән фасады ясарга, барлык типтагы гаражларны урнаштырырга,

вакланмалар, базлар, утын сарайлары, будкалар, күгәрченнәр, теплицалар, лапаслар һәм башка корылмалар арендага яисә милеккә караган жир кишәрлекләреннән читтә урнашкан, шулай ук билгеләнмәгән урыннарда тышкы мәгълүмат йөртүчеләр, кече архитектура формалары;

10.1.15. Яшел утыртмаларны ватарга, бозарга һәм юкка чыгарырга, житештерергә

агач кәүсәләрендә үз белдекләре белән бүрәнәләр өеп, агач башларына гамаклар, таганнар, кер киптерү өчен баулар тагарга, аларга кадаклар салырга;

10.1.16. газларны жимерергә һәм юк итәргә;

10.1.17. юл капланмаларының юл өлешенә, гамәлдәге законнарны бозып, кар көрәргә;

10.1.18. “Авыл жирлегенә башкарма комитеты билгеләгән йорт хайваннарын һәм кошларын көтү өчен махсус билгеләнгән урыннардан (көтүлекләрдән) тыш, урамнарда, авыл хужалыгы жирләрендә эш итүче затларны караучысыз һәм озатып йөрүче затларның урнашуы;

10.1.19 Эре габаритлы төзелеш чүп-чарын, көнкүреш техникасы һәм жиһазлары, агачлар шырпыларын, эре габаритлы чүп-чар чыгаруга килешү булмаганда һәм гамәлдәге законнарны бозып контейнерларга һәм контейнер майданчыкларына урнаштырырга;

10.1.20 гамәлдәге законнарны бозып, комплектлаштырылган (төзек булмаган) транспорт чарасын урнаштырырга һәм сакларга;

10.1.21. юынырга, кер юарга һәм хайваннар коенырга, чишмәләрдә, коеларда, суүткәргеч колонкаларда, елга ярларында, күлләрдә һәм ясалма (декоратив) сулыкларда автотранспорт чаралары юарга;

10.1.22. Торак йорт янындагы территориядә, йорт янындагы территориядән читтә тирес склады төзү»;

10.1.23. Йорт яны территорияләрендә, урам юлларында, урамнардан читтә һәм бу максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарда жайланмалар, налив помоеклары, агып төшләр, чыгарылган калдыклар, житештерү һәм куллану калдыклары, юынтыклар һәм шакшылар урнаштыру. Торак биналарда канализациясе булмаган урыннарда бәдрәф һәм юынгыч чиста чиста булмаган чиста чүп базалары каралган, алар эре предметларның чокырга элөгүенә комачаулый торган рәшәткәле стеналар һәм капкачлар белән капланган;

10.1.24. Йөк ташу, рельслар, бүрәнәләр, тимер балчыклар, торбалар, кирпеч һәм башка авыр предметлар урамнарында йөк төяү-бушату эшләрен башкарганда ташып төшү, чылбыр йөрешендә каты өслекле машиналар булган урамнар буйлап йөрү, квартал жәүлеләр юлында, тротуарларда һәм газларда зур йөк транспорты хәрәкәте һәм туктап тору;

10.1.25.

10.1.26. торак пунктлар чикләрендәге яшелләндерелгән территорияләрдә (газларны, чәчәкләкләрне һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләрдә кертеп), балалар һәм спорт майданчыкларында, хайваннарны йөртү майданчыкларында, шулай ук йорт янындагы территорияләрдә урнашкан хужалык майданчыкларында транспорт чараларын урнаштырырга.

11. Индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм индивидуаль торак төзелеше территориясен төзекләндерү

11.1. Индивидуаль торак йортларның милекчеләре (яисә) яллаучылары (алга таба -

торак йортлар хужалары), әгәр законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса:

11.1.1. Торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның) тиешенчә торышын тәэмин итәләр, шулай ук йорт биләмәләре чикләрендә башка корылмаларның торышын тәэмин итәләр, аларны вакытында ремонтлауны һәм буяуны үз вакытында житештерәләр. Индивидуаль йорт биләмәләре территориясә каралган булырга тиеш, шул исәптән үләннәр чабылган;

11.1.2. Торак йортта номер билгесенә ия һәм аны төзек хәлдә тотарга;

11.1.3. йорт биләмәләре территориясен тәртиптә тоту һәм янәшәсендәге территориянең тиешле санитар халәтен тәэмин итә;

11.1.4. Йорт биләмәләре чикләрендә яшел утыртмаларны тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисеп аудару, газүткәргечләрнең, электр үткәргечләрнең кабель һәм һава линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең сак зонасында агачлар утыртмаска;

11.1.5. Канауларны һәм су агызу торбаларын чистартулар, язгы чорда кар суларын үтүне тәэмин итәләр;

11.1.6. Тирә-юньдәге территориядән чистартылган карны шул рәвешле төзиләр: транспортка чыгу, андагы инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларга керү, жәяүлеләрнең үтеп керүе һәм яшел утыртмаларның сакланышы;

11.1.7. Вәкаләтле орган белән йорт биләмәләрен киртәләүнең биеклеге, тышкы кыяфәтен һәм төсен килештерәләр;

11.1.8. үзәкләштерелгән канализация, юынгыч чокыр, бәдрәф булмаганда бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләү белән жиһазландыралар;

11.1.9.каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус майданчыкларда урнаштырылган контейнерларга төзиләр;

11.1.10.каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны билгеләнгән тәртип нигезендә үз вакытында жыеп алуны һәм чыгаруны тәэмин итәләр.

11.2. Шәхси торак төзелеш территориясендә рөхсәт ителми:

11.2.1. йорт биләмәләре чикләреннән читтәге киртәләр урнаштырырга;

11.2.2. Яфрактарны, калдыкларның теләсә нинди төрләрен һәм чүпне территориягә яндырырга

йорт биләмәләре һәм алар янындагы территорияләрдә;

11.2.3. күмер, тара, утын, калдыктар, төзелеш материаллары, төзелеш материаллары кушарга

шул исәптән авыл хужалыгы продукциясен (печән, салам һ.б.), чимал, жиһазлар, жир, тирес, йорт биләмәләре территориясә өчен чүп-чар;

11.2.4. йорт биләү территориясә өчен транспорт чараларын юарга;

11.2.5. ишегалды корылмалары төзәргә, чүп-чар чокырларын төзекләндерергә

йорт биләмәләре территориясә;

11.2.6. Әлеге территориянең урамнарында махсус транспортка һәм урып-жыю

техникасына үтөп керүне кыенлаштыра торган киртэлэр урнаштырырга;

11.2.7. Территорияне төзөклөндөрү элементларын жимерергә һәм бозарга, сулыкларны кисэргә;

11.2.8. Ишегалланган (төзөк булмаган) транспорт чарасын йорт билэмәсе территориясенә сакларга;

11.2.9. сыек шакшыларны агызып, налив помоек жайланмаларын урнаштырырга,

житештерү һәм куллану калдыкларын юл өлешендә алып чыгу;

11.2.10. Тирә-юндәге территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүплэргә.

11.2.11. карны этеп чыгарырга, чүп ташларга, шлак ташларга, йорт биләмэләре территориясенә сыек көнкүреш калдыкларын жибэрергә;

11.2.12. Ишегалды һәм аның янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юл йөрү юлларының үткән өлешенә күчерергә яки күчерергә.

11.3 Индивидуаль торак йортлар төзү чорында рөхсәт ителергә мөмкин

жирлек башкарма комитетының язмача рөхсәте булган очракта, йорт биләмәсенә якин территориядә, шул исәптән урамда, төзелеш материалларын вакытлыча саклау. Төзелеш материаллары кешеләр гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян салуны булдырмый торган ысул белән урнаштырылырга, шулай ук ишелү, егылу яки башка йогынты ясау нәтижәсендә өченче затлар мөлкәтенә зыян китерү ысулы белән урнаштырылырга тиеш.

12. Су сиптерү канализациясе челтэрлэрэн, күзэтү һәм яңгыр коеларын, су чыгару корылмаларын карап тоту

12.1. Карау һәм яңгыр сулары коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткэлэр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жәяүлелэрнен куркынычсыз хэрәкәтен тээмин итә торган төзөк хәлдә булырга тиеш.

12.2. Төзөк техник халәттә тоту, чистарту һәм саклау

кабул итү бүлмэләре, тупик, күзэтү һәм башка коелар һәм камералар гамәлдәге дүүлөт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хужаларын тээмин итә.

12.3. магистраль һәм квартал эчендәге челтэрлэрне тоту һәм эксплуатацияләү жирлектә яңгыр канализациясе махсулаштырылган оешмалар белән төзелгән шартнамэлэр нигезендә әлегә максатларга жирлек бюджетында каралган акчалар чиклэрэндә гамәлгә ашырыла.

12.4. Ливия канализациясенә ведомство челтэрлэрэн тоту һәм эксплуатацияләү

тиешле оешмалар акчалары исәбеннән житештерелә.

12.5. Хужалыксыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзэтү коелары

юлларны карап тотучы махсулаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсызлыкта ярдәм күрсәтелергә тиеш.

12.6. Ливияле канализация коллекторларын саклау максатларында билгеләнә Саклау зонасы - коллекторның һәр ягына 2 м.

12.7. Ливия канализациясе коллекторларының сак зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштерү һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда язмача килештерү рөхсәт ителми:

12.7.1. жир эшләрен башкарырга;

12.7.2.

12.7.3. төзелешне башкарырга, сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;

12.7.4. Сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

12.8. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, наледлар ясалу рөхсәт ителми

суүткәргеч, канализация, яңгыр җайланмалары, системалар, челтәрләр һәм корылмаларның төзексезлеге, шулай ук газ, тротуарларга, урамнарда һәм ишегалды территорияләренә су агызып чыгудан.

12.9. Жирлек территориясендә йота торган коеларны урнаштыру рөхсәт ителми

пешерү мәйданчыкларын да.

12.10. Яңгырлы коеларның рельефлары даими рәвештә булырга тиеш таза хәлдә. Өлгергәнлекне чикли торган рәшәткәләр һәм коеларны чүпләү, тыю рөхсәт ителми. Коелау канализациясенә күзәтү һәм яңгыр сулары коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына кимендә ике тапкыр башкарыла. Смотр һәм яңгыр сулары коеларын чистартканнан соң, барлык пычранулар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

12.11. Смотр коелары люкларын бергәләштерү берүзе башкарылырга тиеш юлларның, тротуарларның, жәяүлеләр һәм велосипед юлларының, яшел зоналарның өслек дәрәжәсе.

12.12. Смотр коеларының люкларын үзара бәйләү дәрәжәсен тайпылдыру рөхсәт ителә

юлларның, тротуарларның, жәяүлеләр һәм велосипед юлларының, яшел зоналарның иң күбе 2 см, яңгыр белән капланган коеларның 3 см дан артмый.

12.13. Түбәләре яки рәшәткәләре җимерелгән коммуналь коелар яки юк, ачыкланганнан соң ук челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан чикләнгән, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытта алыштырылган булырга тиеш.

12.14. Планлы эшләрдә инженерлык челтәрләрендә канализация стокларын

алып ташлау

якындагы коеларда канализация челтәре, су үткәргеч су һәм жылылык челтәрләреннән су житештерелә - яңгыр сулары канализациясенә (ул булса). Юлга су ташлау тыела.

12.15. Үрчү нәтижеләрен бетерү көч белән һәм акча исәбеннән башкарыла. зарарланган инженер челтәрләре хужалары.

12.16. Ливия челтәрләренә төзек техник торышы өчен җаваплылык канализация (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне үз вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

13. Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

13.1 Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаclarы (шул исәптән жыю, туклыклы пунктлар, идарә эржәләре) керә.

13.2 Урамнар, юллар, майданнар, жәяүлеләр өчен тротуарлар, торақ кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук жәмәгать һәм торақ биналарның аншлаgлары һәм номерлы билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, тышкы мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

13.3 Урамнарны, юлларны, майданнарны, микрорайоннар территорияләрен тышкы яктырту кичке эңгер-меңгердә табигый яктырту дәрәжәсен киметкәндә башкарыла, ә сүндерү - иртәнге эңгер-меңгердә 10 лкага кадәр күтәрелгәндә.

13.4 Торақ йортларның подъездларын, аншлаgларны һәм йортларның номерлы билгеләрен, шулай ук архитектура-сәнгать яктырту системаларын кертү һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

13.5 Биналарның һәм корылмаларның милекчелек формаларына карамастан, биналарның һәм корылмаларның архитектур-сәнгать яктырткычлары булуын һәм эшләвен проектлар нигезендә тәэмин итәргә тиеш.

13.6 Төп майданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләмәүче яктырткычлар саны 3 %тан артмаска тиеш, жирлекнең башка территорияләрендә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5 %, жир асты кичүләрендә - көндәз дә, кичке һәм төнге режимнарда да 10 % тәшкил итә (яңдырылган 10 яктырткычта бер мөһим яктырткыч рөхсәт ителә).

13.7 терекөмеше булган газ разрядлы лампалар бу максатлар өчен билгеләнгән махсус биналарда сакланьрга һәм утильләштерү өчен махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

13.8 Күрсәтелгән типтагы лампаларны чүпләкләргә, чүп эшкәртү заводларына чыгару рөхсәт ителми.

13.9 Тышкы яктырту жайланмаларының металл баганалары, кронштейннары һәм башка элементлары чиста булырга, крен, коррозия чыганақлары булмаска һәм кирәк саен милекчеләр (хужалар, кулланучылар) белән буялырга, ләкин өч елга бер тапқырдан да сирәгрәк булмаска һәм төзөк хәлдә калырга тиеш.

13.10 Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктыртуын тоту һәм ремонтлау әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтижәләре буенча конкурс откан махсус оешма гамәлгә ашыра.

13.11 Торак йортларны гамәлгә кертү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау идарәче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13.12 Тышкы яктырту терәкләре, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, яклау, бүлү киртәләре, юл корымалары һәм юллар жиһазлары элементлары буялган булырга, язмалардан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзөк һәм чиста булырга тиеш.

13.13 Тышкы яктырту баганаларын, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алмаштырганда күрсәтелгән конструкцияләр демонтажланырга һәм өч тәүлек эчендә челтәрләр хужалары тарафыннан чыгарылырга тиеш.

13.14 Тышкы яктыртуның сынган терәкләрен чыгару юллардагы терәк хужасы тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә - шундый кирәк (демонтаж) табылганнан соң бер тәүлек эчендә башкарыла.

13.15 Жәмәгать (тимер юл) транспортының яктырту һәм контакт челтәре терәкләрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзөк һәм куркынычсыз тышкы кыяфәте өчен әлеге терәкләрнең милекчәсе (хужасы) жаваплы.

13.16 Чыбыкларның өзекләре, терәкләрнең, изоляторларның зарарланулары булганда тышкы яктырту жайланмаларын эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

13.17 Электр үткәргечләре өзелү яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйле тышкы яктырту жайланмалары эшендә тәртип бозуларны, ачыкланганнан соң ук кичекмәстән юкка чыгарырга кирәк.

13.18 чыбыкларны һәм кабельләрне челтәргә һәм тышкы яктырту жайланмаларына рөхсәтсез тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

13.19 Тышкы яктырту чаралары белән жиһазланган тышкы яктырту объектларының яисә объектларның милекчәләре (хужалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар түбәндәгеләргә бурычлы:

13.19.1 урамнарны, юлларны, терәкләрнең һәм яктырту жайланмаларының

сыйфатын тиешенчә яктыртуны, бозылганда яисә зарарланганда үз вакытында ремонт ясарга;

13.19.2 билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтергә;

13.19.3 тышкы яктыртуны һәм бизәүне урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә;

13.19.4 тышкы яктырту фонарьларын үз вакытында алыштырырга.

13.20 Аерым яктырткычларның яктырту вакыты төзексезлекләр ачыкланган яки тиешле хәбәр килгән вакыттан алып 10 тәүлектән артмаса тиеш.

13.21 Тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортының мачта һәм тышкы яктырту баганалары тирәсендә территорияләргә жыештырган өчен җаваплылык тротуарларны жыештыру өчен җаваплы затларга йөкләнә.

13.22 Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә якин территорияләргә, автоматик режимда эшләүче (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) башка инженерлык корылмаларын жыештыру өчен җаваплылык әлеге объектлар урнашкан территорияләргә хужаларына йөкләнә.

14. Кече архитектура формаларын карап тоту

14.1 Кече архитектура формаларына түбәндәгеләр керә: монументаль-декоратив бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль жиһазлар, жирлек территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар.

14.2 Кече архитектура рәвешләрен карап тоту бирелгән жир кишәрлекләргә чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир кишәрлекләренә хокукка ия булучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла - вәкаләтле орган тарафыннан йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләргә сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтижәләргә буенча әлеге эшләргә башкаруга конкурс откан оешма тарафыннан тәмин ителә 05.04.2013 N 44-ФЗ.

14.3 Кече архитектура формалары хужалары бурычлы:

14.3.1 чиста һәм төзек хәлдә кече архитектура формаларын карап тоту;

14.3.2 язгы чорда кече архитектур формаларны планлы рәвештә карап чыгарга, аларны иске буядан, күгәрәктән, юудан, буядан чистартырга, шулай ук сынган элементларны алыштырырга;

14.3.3 кышкы чорда кече архитектур формаларны, шулай ук аларга кар һәм боздан якин килүләргә чистартырга;

14.3.4 кырлы өслек белән комлыклар корырга, комлыкларда елга кимендә бер тапкыр ком кисәкләргә алыштырырга;

14.3.5 балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыклары

жайланмаларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылығы һәм иминлеге таләпләренә туры килүен күзәтергә;

14.3.6 фонтаннар эшләү чорында су өслеген көндәлек чүп-чардан чистартырга.

14.4 Рөхсәт ителми:

14.4.1 кече архитектур формаларны билгеләү буенча кулланмау (балалар уен мәйданчыкларында өлкәннәрнең ял итүе, спорт мәйданчыкларында эчке киём һ.б.);

14.4.2 теләсә нинди мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектура формаларында элөп куярга һәм ябыштырырга;

14.4.3 кече архитектур формаларны һәм аларның конструктив элементларын бозарга һәм жәрәхәтләргә.

15. Стационар булмаган объектларны карап тоту

15.1 Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

15.2 Жир кишәрлеген арендау шартнамәсе срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан демонтажләнган, ә жир кишәрлеге - азат ителгән һәм башлангыч халәткә китерелгән булырга тиеш.

15.3 Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар бурычлы:

15.3.1 аларны ремонтларга һәм буярга. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төс чишелешен саклап калуны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

15.3.2 янәшәсендәге территориядә яшел утыртмаларның, газларның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булса) сакланышын күзәтергә, әлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә күрсәтелгән территорияне карап торырга;

15.3.3 стационар булмаган объектлар янындагы урналарны билгеләргә, чүп-чардан көн дәвамында чистартырга, ләкин тәүлеккә кимендә бер тапкыр, урналарны елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә буярга.

15.4 Рөхсәт ителми:

15.4.1 проектта каралмаган янкорманың, козырекларның, лапасларның һәм башка конструкцияләрнең стационар булмаган объектларына төзәргә;

15.4.2 стационар булмаган объектларга якин сәүдә-суыткыч жиһазлары куярга;

15.4.3 стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тара, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка предметларны берләштерергә, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларына яраклаштырырга;

15.4.4 стационар булмаган объектлар арасында жиһазлар, калдыклар белән янгынга каршы өзеклекләр йөкләрне йөкләргә;

15.4.5 стационар булмаган объектларны, биналар арканнарында, газларда, майданчыкларда (балалар ялы, спорт, транспорт тукталышларында), суүткәргеч һәм канализация челтәрләренә саклау зонасында, торбаүткәргечләрдә, шулай ук вентиляция шахталарына кадәр - 25 метрдан кимрәк, торак биналар тәрәзәләренә кадәр, сәүдә предприятиеләре витриналарында - 20 метрдан кимрәк, агач кәүсәләрендә - 3 метрдан да кимрәк урнаштырырга.

16. Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

16.1 Төзелеш майданчыкларын һәм аларга якин территорияләренә карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерү эшләрен яңарту йорт салучыга йөкләнә.

16.2 Эшләнмәгән төзелеш объектларын һәм аңа якин территорияләренә карап тоту, әлеге Кагыйдәләр таләпләрен үтәп, төзүчегә йөкләнә.

16.3 Эш алып барылмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылган булырга тиеш.

16.4 Эшләр башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләренә житештерү чорында:

16.4.1 жирлек башкарма комитетының хокукый актлары таләпләре нигезендә төзелеш майданы территориясенә бөтен периметры буенча типовой киртә билгеләргә;

16.4.2 төзелеш майданчыгы киртәсенә гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәмин итәргә;

16.4.3 төзелеш майданчыгы коймаларының техник торышын, аның чисталыгын, пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартуын күзәтергә;

16.4.4 төзелеш майданы территориясенә кәргәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмат тактасын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

16.4.5 жәяүлеләр өчен вакытлы тротуарлар төзүне тәмин итәргә;

16.4.6 төзелеш майданчыгы периметры буйлап тышкы яктыртуны тәмин итәргә;

16.4.7 юлларның (юлларның) алгы өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгарылмый торган юлларда транспорт чаралары тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын төзелеш майданчыгына, йорт эчендәге машина юлларын һәм транспорт чаралары юлларын төзекләндергән подъездлар булдырырга;

16.4.8 юллар һәм юлларның сакланышын тәмин итә торган төзелеш майданчыгына керү юлларында йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) ябык

циклы хәрәкәте маршрутын килештерергә;

16.4.9 төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тәмин итәргә;

16.4.10 төзелеш майданы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәмин итәргә;

16.4.11 төзелеш майданчыгы территориясеннән жыештырылган һәм калдыклар булмаган кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга кар чыгаруны тәмин итәргә;

16.4.12 төзелеш майданчыгы янындагы территорияне, аңа якин килү юлларын һәм тротуарларны пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек жыештыруны тәмин итәргә (ел (кыш, жәй)).

16.4.13 эшләрне башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел утыртмаларны һәм кече архитектура формаларын саклауны тәмин итәргә.

16.5 Төзелеш һәм (яисә) ремонт эшләре алып баруның барлык чоры дәвамында әлеге Кагыйдәләренң 17.4 пунктында күрсәтелгән таләпләрне үтәргә, шулай ук эш башкарганда жиңерелгән һәм жиңерелгән юл өслекләрен, яшел утыртмаларны, газоннарны, тротуарларны, откосларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

16.6 Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләренә вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларын вакытлыча саклау һәм туплау өчен урыннар төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш майданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

16.7 Рөхсәт ителми:

16.7.1 гражданның шәхси һәм ижтимагый иминлеген тәмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23 сәг. 00 сәгатьтән 7 сәг. 00 сәгатькә кадәр тынлыкны бозуга китерүче төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләр зоналары тирәсендә оештыру һәм үткәрү;

16.7.2 жирлек Башкарма комитетының рөхсәтеннән (күрсәтмәләреннән) башка юлларның һәм тротуарларның юл өлешенә тараюын яисә ябылуын башкарырга;

16.7.3 чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә.

16.7.4 грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, жиңел тару, агачларны презент белән капланмыйча яки юлларны пычратмыйча гына кискән, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлларга, тротуарга, юл кырына яки юл кырына якин газ полосасын салу мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп

йөрткән.

17. Күмү урыннарын карап тоту

17.1 Этник, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә жирләү урыннарын тоту федераль законнар таләпләре һәм муниципаль хокукий актта билгеләнгән жирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

17.2 Мәет жирләү урыннарын санитар карап тотуны вәкаләтле орган йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләре сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алуларны уздыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләре үткәргә конкурс откан махсулаштырылган оешма башкара.

17.3 Күмү урыны эчтәлегенә таләпләр:

17.3.1 зиратларда жәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Ижтимагый бәдрәфләр территорияләрендә урыннар чистартылырга тиеш;

17.3.2 зират территориясендә чүп-чар һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен 3 көнгә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чыгарылырга тиеш;

17.3.3 ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рөхсәт ителми. Авария агач утыртмалары ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә жимерелергә тиеш;

17.3.4 шәхесе ачыкланмаган каберләр яки үлгәннәрнең каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм каберлек белән жиһазланырга тиеш. Үләннең биеклегенә күмү участогы чикләрендә 15 см дан артмаска тиеш. Кырык агач-куак үсентеләре булу күмү участогы мәйданының 10%тан артыграгына рөхсәт ителә.

17.4 Кышкы чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

17.4.1 зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнарыннан башка тигез кар накаты булу рөхсәт ителә;

17.4.2 үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның юл өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланырга тиеш;

17.4.3 беренче чиратта кар чыгарырга, боз кыярга һәм үзәк һәм керү юлларыннан кар-боз берәмлекләрен алып ташларга;

17.4.4 жәяүлеләр зонасында бозга каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куаклыктарга салу рөхсәт ителми.

17.5 Жәйге чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

17.5.1 үзәк юллар, килү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм

гомуми файдаланудагы жирлэрдөгө башка территориялэр төрлө пычранулардан чистартылырга тиеш;

17.5.2 яшел утыртмаларны санитар кисеп алу, чүп үләннэрен кисү чаралары ел саен үткэрелергэ тиеш.

17.6 Күмү урынына, кабер өстенэ кую корылмасына (тэрелэр, һэйкәллэр, плиталар, склеплар һ.б.) тәрбия бирү, чэчәклэр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарыда куышны карау ир белән хатын (ой), туганнары, үлгән кешенен законлы вәкиле яки башка зат тарафыннан санитария таләплэрен мәжбүри үтэгән килеш башкарыла.

18. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау стоянкаларын карап тоту

18.1 Автотранспорт чараларын (алга таба - туктап тору) һәм аларга якын территориялэрне озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын карап тоту гамәлдөгө төзелеш нормалары һәм кагыйдэлэре, шулай ук элге Кагыйдэлэр нигезендә стоянкалар урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлегенен (алга таба - хужасы) хокук иясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

18.2 Хужалар бурычлы:

18.2.1 территориялэрнен бөтен периметры буйлап механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтысына чыдам булырлык киртэ куеп тору урынын билгелэргэ;

18.2.2 стоянкаларның техник торышын, аларның чисталыгын, вакытында пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән чисталыгын күзәтергэ;

18.2.3 стоянкалар янындагы территориялэрдә һәм территориялэрдә материалларны, комплектланган транспортны, төрлө конструкциялэрне берләштереп саклауга юл куймаска;

18.2.4 дежур персонал өчен биналар кую (гомуми майданы 10,0 кв.м дан артмаган персонал кизү торуы өчен некапиталь объектлар стоянкалары территориялэрендә жиңеләйтелгән тип конструкциялэрненнән ясалган, алга таба тышкы диварларны заманча бизәкле бизәклэр белән нейтраль төстөгә гамма материаллары белән урнаштыру рөхсәт ителә);

18.2.5 стоянкалар территориялэрен гамәлдөгө нормалар һәм кагыйдэлэр таләплэренә туры килә торган яктылык тигез бүленешен тәмин итә торган тышкы яктырту белән тәмин итэргэ;

18.2.6 проектта каралмаган башка капитал һәм вакытлы биналар, корылмалар, сүдә павильоннары, киосклар, лапаслар төзү тукталышлары территориялэрендә юл куймаска;

18.2.7 машина кую урыннары территориялэрендә ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильлэр юуны һәм автомобиль кую урыннарын

булдырмаска;

18.2.8 санитария һәм янгынга каршы кагыйдэләрне үтэгән стоянкалар территорияләрен карап тоту;

18.2.9 даими рәвештә тирә-юньдәге территорияләрне санитар эшкәртүне һәм чистартуны башкарырга, калдыклар жыю өчен контейнерлар (урналар) билгеләргә, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими рәвештә чыгаруны тәмин итәргә;

18.2.10 автомобиль стоянкасының урнашу урынын һәм хезмәт күрсәтүләрен, билгеләрен, шулай ук гамәлдәге дөүләт стандартлары таләпләренә туры килә торган билгене белдерә торган махсус каты өслекле стоянкага килү юлларын оештырырга;

18.2.11 инвалидлар I, II төркем инвалидлар белән идарә ителә торган транспорт чараларын бушлай парковкага өчен инвалидларның стоянкалар территориясенә тоткарлыксыз керүен тәмин итәргә һәм кимендә 10 % урын (кимендә бер урын) бүлеп бирергә, шулай ук III төркем инвалидлар тарафыннан Россия Федерациясә Хөкүмәтә билгеләгән тәртиптә күрсәтелергә һәм мондый инвалидларны һәм (яисә) инвалид балаларны ташучы транспорт чаралары күрсәтелергә тиеш. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую урыннарыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 октябрдәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә бушлай файдаланалар.

19. Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

19.1 Жирлек территориясен бәйрәм белән бизәү дөүләт һәм милли бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгаларга бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

19.2 Бәйрәм бизәлешенә дөүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирлянд, панно вывескасы, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бәйрәм иллюминациясә жайланмасы керә.

19.3 Бәйрәм бизәлеше элементларын эзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшереп калдыру, зыян күрү һәм начарайту рөхсәт ителми.

20. Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тотуга гомуми таләпләр

20.1 Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тоту түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

20.1.1 жәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябргә кадәр;

20.1.2 кышкы чорда - 15 октябрдән 14 апрельгә кадәр.

20.2 Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, жирлекнең башкарма

комитеты тарафыннан төзәтелә ала.

20.3 Жирлек территориясен жыю түбәндәгеләрне үткөрү юлы белән башкарыла:

20.3.1 жирлек территориясен карап тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;

20.3.2 жирлек башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә бердәй массакуләм чаралар (өмәләр) үткәрелә.

20.4 Жәйге чорда жирлек территориясен жыештыру юу, су сибү, себерү һәм жирлек территориясен карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән жирлек территориясенен пычрануын һәм тузанлануын киметү максатында башкарыла һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

20.4.1 ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры көнне - су сибү), урам-юл челтәре объектларында һәм яңгыр канализациясе белән жиһазландырылган башка территорияләрдә тузаннан һәм пычрактан юу (су сиптерү юлы белән 23.00 дән 7.00 гә кадәр житештерелә). Ясалма өслекле юл өслекләрен, мәйданнарын, тротуарларын һәм башка территорияләрне юу бөтен киңлегә буйлап башкарыла;

20.4.2 яңгырлы канализация рәшәткәләрен чистарту;

20.4.3 бөтен территориядән чүп-чар жыю;

20.4.4 ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам жиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

20.4.5 үләннен вакыт-вакыт юкка чыгуы (үләннен биеклегә 15 см дан артык булганда) һәм чаптырылган үләнне тәүлек дәвамында жыештыру;

20.4.6 Яфрак коелу чорында - тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракны жыю һәм алып чыгу;

20.4.7 территорияләрне жыештыру, шул исәптән автотранспортны куо урыннарын

20.4.8 Локларны юудан соң чүп-чардан арындыру.

20.5 Жыелган чүп-чар, катнашма, яфрак, чабылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләр нигезендә чыгарылырга тиеш.

20.6.Территорияләрне жыештыру өчен жаваплы оешмалар яфрак коелу чорында урамнар һәм юллар буйлап газлардан коелган яфракларны жыю һәм чыгару эшләрен башкаралар.

20.7. Яфракларны, жылылык яратучы үсемлекләрен жылыту очракаларыннан тыш, агач һәм куакларның комлевой өлешенә жыю тыела.

20.7.1 Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне жыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

20.7.2 юл өсләрен һәм тротуарларны кардан, кар һәм чүп-чардан чистарту;

20.7.3 бозлавык барлыкка килгәндә - жәяүлеләр өчен ком сибелгән урыннар, баскычлар, юл өслекләрен бозлавыкка каршы материал белән эшкәрткәндә;

20.7.4 язгы чорда - кар эрү һәм кар суларын агызып чыгаруны оештыру.

20.8 “Ташкичү авыл жирлеге” муниципаль берәмлегендә урнашкан хужалык субъектларына әлеге хужалык субъектлары куллана торган территорияләрне кар һәм боздан вакытында чистарту жаваплылыгы йөкләнә;

20.9 Жирлек территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләрә технологиясе һәм режимнары һава шартларына бәйсез рәвештә транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең каршылыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

20.10 жәяүлеләр өчен тротуарларны, жир өсте кичүләрән, кышкы чорда баскычларны жыештыру үзенчәлекләре:

20.10.1 жәяүле тротуарлар, жир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның жәяүле өлешенә бөтен киңлегә буйлап кардан чистартылырга тиеш. Чистарту вакыты кар яуганнан соң тугыз сәгатътән артмаска тиеш;

20.10.2 интенсив кар яву чорында (тәүлеккә 10-15 см яңа яуган кар) жәяүлеләр өчен тротуарлар, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртеләргә һәм чистартылырга тиеш;

20.10.3 бозлавык бозлавыкка каршы материаллар барлыкка килгәндә, беренче чиратта баскычлар эшкәртелә, аннары тротуарлар (бозлавыкка каршы материалларны эшкәртү вакыты тайгаклык табылганнан соң дүрт сәгатътән артмаска тиеш);

20.10.4 калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган көпшәк карны газонга яисә шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшел үсентеләрне саклау һәм кар суларын агызып китүне тәэмин итү шарты белән, жыю рөхсәт ителә.

20.11 Жирлек территориясендә рөхсәт ителми:

20.11.1 урамнарда, мәйданнарда, яшел утыртмалары булган участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә өзәргә;

20.11.2 гамәлдәге законнар нигезендә бирелгән гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль намогия корылмаларын (истәлекле корылмаларны, коймаларны) билгеләргә;

20.11.3 бу максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән жәмәгать транспорты муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында, юу, салонны чистарту һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү;

20.11.4 биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм гомуми файдалану территорияләрендә төзекләндерүнең башка элементларын ватарга һәм жимерергә, шулай ук аларны үзбелдекле үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

20.11.5 язулар, рәсемнәр төшерергә, мәгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм ябыштырырга, жәмәгать транспорты, стеналар, баганалар, коймалар һәм бу максатларда каралмаган башка объектлар тукталышларында

граффити төшерергә;

20.11.6 бирелгән жир кишәрлекләренен чикләреннән һәм (яисә) коймаларыннан читтә күчемле мөлкәтне берләштерергә һәм сакларга;

20.11.7 тротуарларда, газларда, юлларда тару, сәнәгать товарлары һәм башка сәүдә предметлары урнаштырырга һәм урнаштырырга.

20.11.8 ачыкланмаган урыннарда кар өеп кую;

20.11.9 тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге машина юлларын һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга.

20.12 Жирлек территориясендә чүп-чар (чүп-чар, кар, грунт һ.б.) ташланган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны 10 көннән дә артмаган вакытта бетерү буенча чаралар күрә.

20.13 рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар бу территорияне жыештыру һәм чистартуны үз исәбенә башкарырга, ә кирәк булганда - жир кишәрлеген рекультивацияләүне үз исәбенә башкарырга тиеш.

20.14 Сайланмаган урында калдыкларны урнаштырган зат 20 тәүлек эчендә ачыкланмаган очракта, калдыкларны алып ташлау һәм рөхсәтсез чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне жыештыру өчен жаваплы оешмалар (яисә, әлеге төр хезмәт күрсәтүләренә шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

20.15 Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль миләктәге жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле барлыкка килә торган чүплекләренә бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

20.16 Предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар, шулай ук индивидуаль торак йортларның хужалары һәм кулланучылары гомуми файдаланудагы территорияләренә пычратуга юл куймаска тиеш. Үләннең вакытлы булуы (үләннең биеклеге 15 см дан артык булганда) һәм чаптырылган үләнне тәүлек дәвамында жыештыру;

21. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыештыру

21.1 Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) жыю юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын, пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан ясалма юл корылмаларын даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

21.2 Язгы-жәйге чорда юлларны жыештыру юуны, сибүне, тузан тузанын бетерү, себерүне үз эченә ала һ.б.

21.3 Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чар, кар һәм боз чыгаруны, пычракны, бозга каршы материаллар (чуар катнашмадан, ком, ком, техник тоз,

мәрмәр һәм гранит валчыкларыннан тыш) жыюны һәм чыгаруны, тротуарларны коры ком сибүне күздә тотта.

21.4 Йөк юлларының, орлык һәм резерв полосаларының, юл, машина юлларының лотка зоналарының ыргылуы көндөз 8.00 дән 21.00 сәгатькә кадәр, э магистральләр һәм транспорт хәрәкәтенә интенсиф хәрәкәте булган урамнарны төнлә 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр төнлә тоташтыра.

21.5 Йөрү өлешенә бөтен киңлеге, майданнар, магистральләр, урамнар һәм юл йөрү юллары, ясалма юл корылмалары юбылуы төнлә (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндөзгә (7.00 дән 23.00 гә кадәр) вакытта башкарыла.

21.6 Юл читендә юылганда, су агымын тротуарларга смета һәм чүп-чар агызу, газоннар төшерү, жәмәгать транспортын көтү тукталышы, биналарның фасадына якын урнашу, сәүдә объектлары һ.б. алу рөхсәт ителми.

21.7 Эссе көннәрдә (һава температурасы 25 °С дан югары булганда) юлның өлешенә су сибү 12.00 дән 16.00 сәгатькә кадәр интервал белән башкарыла.

21.8 Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә кимендә бер тапкыр башкарыла, тукталыш майданчыкларында - көнгә ике тапкыр.

21.9 Жәмәгать транспортының артта калу-сүтү ахыргы майданчыклары калдыклар жыю өчен биотуалет һәм контейнерлар белән жиһазландырыла.

21.10 Жәйге чорда майданчыклар катнашма, пычрак һәм тузаннан чистартыла, кышкы чорда кар чистартыла һәм чыгарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар эшкәртелә.

21.11 Жәмәгать транспортының көтү павильоннары буялмаган, буялган һәм юылган, санкцияләnmәгән мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

21.12 Жәмәгать транспортын көтү павильоннарын жыю - жәйге чорда айга кимендә сигез тапкыр, кышкы чорда - кирәк булган саен башкарылырга тиеш.

21.13 Аерым элементлар буенча юлларны жәйге жыештыруга таләпләр:

21.13.1 Юл өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлеге буенча юылырга тиеш. Жайлаштыру сызыклары белән билгеләнгән көзгә, резерв полосалар комнан һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

21.13.2 ике метрлы лотк зоналарында грунт-комлы нанослар һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Махсулаштырылган машиналарның эш циклары арасында барлыкка килергә мөмкин комлы кисәкчәләр һәм төрле вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

21.13.3 тротуарлар һәм аларда урнашкан жәмәгать транспортының көтү тукталышлары грунт-комлы нанослардан, төрле чүп-чардан һәм юылудан тулысынча чистартылырга тиеш. Жыештыру циклары арасында барлыкка килергә мөмкин булган вак ком һәм вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

21.13.4 Юл кырыйлары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

21.13.5 Бүленү полосалары бөтен өслектә ком, пычрак һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш. Шудырма стеналар, металл киртэләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләр елына кимендә ике тапкыр юылырга тиеш.

21.13.6 газоннар рәвешендә эшлэнгән аергыч полосалар чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән капламының биеклегенә 10 - 15 см дан артмаска тиеш;

21.13.7 юлларның бүленгән полосасында үлән капламының биеклегенә 10 - 15 см дан артмаска тиеш.

21.14 Юлларны кышкы жыештыруга таләпләр:

21.14.1 юлларны кышкы чорда жыю түбәндәгеләрне үз эченә ала:

21.14.1.1 кардан һәм юл йөрү өлешен чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, себерү, карны өемгә күчерү һәм кар чыгару;

21.14.1.2 юлларны, тротуарларны эшкәртү, кар яву башланган һәм бозлавык барлыкка килгән вакыттан алып жәмәгать транспортының бозлавыкка каршы материаллар белән көтүен туктату;

21.14.2 юлларның, тротуарларның, парковкаларның (парковка кесәләренен) юл өлешендәгә кар жыештыру, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары кар капламы билгеләнгән вакыттан алып даими рәвештә башкарылырга тиеш;

21.14.3 кар яву вакытында тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортының көтү тукталышларын жыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Жәмәгать транспортын, юл чатларын, жәяүлеләр өчен кичүләрне көтү тукталышларыннан кар тәүлек дэвамында чыгарылырга тиеш;

21.14.4 юлларның юл өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-жыю техникасы комплекслары) жыештырганда һәм кар өемнәре барлыкка килгәндә жәяүлеләр өчен чыгу урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре) алдында, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, машина узу юллары белән аеру зарур;

21.14.5 Юлларның һәм аларга якин тротуарларның юл өлешеннән чистартылган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм аерым полосаларга проспектларда, юл кырыйлары булган юлларда, калган урамнарда - юлның алгы өлешенә (юлның бер яисә ике яктан киңлегенә бәйле рәвештә) хәрәкәт итә һәм валларга формалаша.

21.14.6 чатларда, жәмәгать транспортының көтү тукталышларында, жәяүлеләр өчен чыгу юлларында, яңгыр сулары коелары урнашкан урыннарда кар өемнәре чистартыла: юл чатында - юл чатында, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту мәйданчыгының озынлыгына, жәяүлеләр өчен кичү юлларында - күчеш киңлегенә, ләкин кимендә 5 метрга, яңгыр сулары агып торган коеларда - кимендә 1,5 метрга.

21.14.7 кар өенә киңлегенә 2 м дан артмаска тиеш;

21.14.8 кар чыгару беренче чиратта күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, жәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларыннан һәм жәяүлеләр һәм транспорт чаралары туплану

мөмкинлеге булган башка урыннардан башкарыла;

21.14.9 кар яуган вакытта юлларның машина йөри торган өлешендәге кар кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга, ул тәмамланган вакыттан алып алты сәгатътән дә соңга калмыйча чыгарылырга тиеш.

21.14.10 юлларны жыештырганда, тышкы яктырту баганаларын, тәртипле калканнарны, идарә итү һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар шкафларын саклауны, шулай ук юл читендә карны механикалаштырып жыештырганда яшел утыртмаларның сакланышын тәмин итәргә кирәк.

21.15 Кар эрү станцияләре йә махсус билгеләнгән урыннар подъездлы юллар, яктырту, көнкүреш биналары һәм киртәләр белән жиһазландырыла;

21.16 юлларны жыештырганда тышкы яктырту терәкләрен, янган калканнарны, идарә итү һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар шкафларын саклауны, шулай ук юл кырые буйлап кар жыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәмин итәргә кирәк.

21.17 Экстремаль шартларда юлларны жыештыру өчен вәкаләтле орган юлларны жыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан эшләрнең авария планын әзерләргә тиеш.

21.18 Рөхсәт ителми:

21.18.1 юлларның һәм транспорт йөрү юлларының бер өлешенә кар, боз, квартал эчендәге машина юлларыннан, ишегалды территорияләреннән, предприятиеләр, оешмалар территорияләреннән, төзелеш майданчыкларыннан,

21.18.2 тротуарларда бозга каршы реагент сыйфатында техник тоз һәм сыек хлор кальций кулланырга, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә;

21.18.3 рота күчеше һәм бозга каршы материалларга пычранган карның, шулай ук газларга, чәчәклекләргә, куаклыкларга һәм башка яшел утыртмаларга ясалган бозның күченүе;

21.18.4 житештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган кар эретү станцияләренә яисә махсус билгеләнгән кар урыннарына кабул итү;

21.18.5 билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм тезәргә;

21.18.6 кар өемнәрен булдыру:

21.18.6.1 юллар һәм урамнар киселешендә бер дәрәжәдә һәм күрү өчпочмагы зонасында тимер юл аша чыгу урыннары янында;

21.18.6.2 жәмәгать транспорты көтү тукталышыннан 20 метрга якынак;

21.18.6.3 транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән жиһазландырылган юллар участкаларында;

21.18.6.4 тротуарларда;

21.18.6.5 янәшәдәге территорияләргә (ишегалларына, квартал эчендәге машина юлларына һәм территорияләргә) керә.

21.18.7 автотранспортның җирин һәм пычрагын юлларга алып чыгу;

21.18.8 җирин, чүп-чар, төзелеш материаллары, җиңел тару, агачларны брезент белән капланмыйча яки юлларны пычратмыйча гына кискән, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлларга, тротуарга, юл кырына яки юл кырына яқын газ полосасын салу мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп йөрткән.

22. Урып-җыю, санитария хезмәте күрсәтү һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү

22.1 Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

22.1.1 мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, урманнарда оештырылган ял урыннары, пляжлар;

22.1.2 актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ.б.

22.1.3 сәүдә объектлары территорияләре (ваклар сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак-төяк челтәр объектлары комплекслары); җәмәгать туклануы; социаль-мәдәни билгеләнеш; көнкүреш хезмәт күрсәтү;

22.1.4 административ һәм иҗтимагый биналарга, учреждениеләргә яқын территорияләр.

22.2 Гомуми файдаланудагы мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен һәм башка территорияләрне җыю:

22.2.1 мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен 23 сәг. 00 мин. 8 сәг. 00 мин. кадәр җыярга кирәк. Көндөз чүп-чар җыючыларны һәм чүп-чар җыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар җыю эшләре башкарыла;

22.2.2 кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны җыештырганда химик реагентлары булмаган карны шул максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшел утыртмаларны саклаган һәм кар суларын агызу шарты белән, вакытлыча җыеп кую рәхсәт ителә.

22.3 Пляжларны җыештыру һәм санитар карап тоту:

22.3.1 пляжны төп җыештыру ул ябылганнан соң башкарыла һәм яр буйларын, чишенү урыннарын, яшел зоналарны, бәдрәфләрне җыю һәм дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндөз чүп-чар калдыклары белән тулган чүп-чар җыештыру һәм чистарту

23.3.2 каты көнкүрөш калдыкларын чыгару көн саен

23.3.3 пляж территориясе чүп-чар белән жиһазландырылачак. Урманнар арасындагы ераклык 40 м дан артмаска тиеш;

23.3.4 пляжлар жәмәгать бәдрәфләрә белән жиһазландырыла. Арада жәмәгать бәдрәфеннән алып коену урынына кимендә 50 м һәм 200 м булырга тиеш;

23.3.5 пляж комының өске катламы юешләнгән, чүп-чарны, башка калдыкларны юк итү һәм алга таба комны көн саен тигезлөү башкарылырга тиеш;

23.3.6 коену өчен билгеләнгән урыннарда кер юу һәм хайваннарны коендыру тыела.

22.4 Каты көнкүрөш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүлөргә килешү төземичә пляж ачу рөхсәт ителми.

22.5 Ваклап сату базарларын жыю һәм санитар карап тоту:

22.5.1 ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән жиһазландырылырга, яңгыр суларын һәм тал суларын агызу өчен каты өслекләре һәм уклоннары булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

22.5.2 базар һәм аның янындагы территорияләрне төп жыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларның каты көнкүрөш калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла;

22.5.3 елның жәйге чорында базар территориясендә атна саен мәжбүри рәвештә дымлы жыештыру башкарыла;

22.5.4 базар территориясе 40 кв. м майданлы бер урна исәбеннән жиһазландырылачак, өстәвенә алар арасындагы ераклык 10 м дан артмаска тиеш;

22.6 Базар территориясендә һәм аның янәшәсендә урнашкан оешмаларның, сәүдә һәм көнкүрөш хезмәте күрсәтү предприятиеләренен, киоскларның, сәүдә палаталарының һәм павильоннарның эшчәнлегә каты көнкүрөш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә рөхсәт ителми.

22.7 Сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларын жыю һәм санитар карап тоту:

22.7.1 сәүдә объектлары һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектлары һәм аңа якин территорияләр территорияләрен тулысынча жыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларны һәм чүп-чар жыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыю эшләре башкарыла;

22.7.2 сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә ике урна урнаштырыла;

22.7.3 вакытлыча урам сәүдәсе урыннарында газ һәм тротуарларда тара һәм товарлар складлауга юл куймыйча, 10 м радиуста якин территорияләрне жыештыру

уздырыла;

22.7.4 калдыкларны чыгару тээмин ителә.

22.8 Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган вак сугару челтәре объектларының комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге территорияләрне жыю алар елның жылы вакытында мәжбүри рәвештә алдан поливка белән ябылганнан соң башкарыла. Агымдагы урып-жыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тээмин ителә.

22.9 Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарын төзекләндерү:

22.9.1 кешеләр ял итү һәм массакуләм булу урыннарында төзекләндерүнең мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләре (плитә куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләрне бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кечкенә контейнерлар, урам техник жиһазлары, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жайланмалары, тышкы мәгълүмат чыганакалары, яшелләндерү участкаларын саклау элементлары (металл киртәләр, өслекнең махсус төрләре һ.б.);

22.9.2 кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарының барлык территорияләрендә, пляжлардан тыш, кипкән үләннәр яисә яшел үсентеләр булган каты өслек яисә үсемлек җирин булырга тиеш;

22.9.3 ял итү һәм кешеләр күпләп жыела торган территорияләрдә яшелләндерү участкаларын чәчәкләкләр, газлар, ялгыз, төркемле, рядовой бистәләр, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

22.9.4 кешеләр ял итә һәм массакуләм була торган урыннар жиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектланырга, бәдрәф куярга һәм эчтәлегенә карата таләпләр үтәргә тиеш;

22.9.5 пычранган саен, кешеләрнең ялы яисә массакуләм жыела торган урыннарында фонтаннар, буалар, елга ярлары чистартылырга тиеш;

22.9.6 Массакуләм чаралар уздырганда аларны оештыручылар чараны үткәрү урынын, аңа якын территорияләрне жыештырырга һәм бозылган төзекләндерүне торгызырга тиеш. Чараны үткәрү урынын, аңа якын территорияләрне жыештыру һәм бозылган төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе чараны үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

22.10 Кешеләр ял итү һәм массакуләм булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:

22.10.1 бу урынга билгеләнмәгән урыннарда тара һәм сәүдә жиһазларын сакларга, урнаштырырга;

22.10.2 житештерү һәм куллану калдыклары белән территорияне пычратырга;

22.10.3 автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын салырга;

22.10.4 автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар уздырырга, билгеләнгән

тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;

22.10.5 газларны, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;

22.10.6 кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;

22.10.7 өстәлләрдә һәм эскәмияләрнең аркаларында утырырга;

22.10.8 тротуарларга, газларга һәм юлларга сыек продуктлар калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан су, квас һәм сыра цистерналарын салырга;

22.10.9 автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;

22.10.10 үз белдеге белән стационар булмаган объектларны урнаштырырга;

22.10.11 тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозарга;

22.10.12 территориядә сүздә-суыткыч җайланмасы куярга;

22.10.13 каты көнкүреш калдыкларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) каты көнкүреш калдыкларын каты көнкүреш калдыкларын урнаштыру өчен тиешле шартнамә булмаса, каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) кертергә;

22.10.14 тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка җайланмалар кую юлы белән тротуарларны үз белдеге белән каплау.

22.10.15 товарны сүздә объектлардан читтә чыгарырга;

22.10.16 учак ягарга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга.

23. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

23.1 Йорт яны территориясен җыештыру:

23.1.1. Урып-жыю түбәндәге эзлеклектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр өчен юлларны җыештыру, бозлавык һәм тайгак очрагында - ком сибү, эаннары - ишегалды территорияләрен;

23.1.2 кар яву вакытындагы кар чистартудан тыш, 8.00 сәгатькә кадәр җыялар.

23.1.3 Машиналарның тизлегенә 4 км/сәг.

23.2 Жәйге җыештыру:

23.2.1 Йорт яны территорияләрен жәйге җыештыру: себерү, юу яки су сибү - махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке, сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

23.2.2 тротуарлар юуны бары тик ачык тротуарларда гына, аларны турыдан-туры су асты полосасы белән чиктәш ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машина юлына таба юнәлештә генә башкарырга кирәк;

23.2.3 Кызу вакытта тротуарларга су сиптерү кирәк кадәр башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә кимендә ике тапкыр башкарылырга тиеш.

23.3 Кышкы жыештыру:

23.3.1 түбәләрдә жыела торган кар үз вакытында жиргә ташланырга һәм прилот полосасына күчәргә, ә киң тротуарларда - валларга формалашырга тиеш;

23.3.2 чистартылган кар тротуарлардан прилот полосасына, ә ишегалларында - складлау урыннарына күчәргә тиеш;

24.3.3 Квартал эчендәге юллардан авышкан карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм өемнәргә салырга яисә, кагыйдә буларак, ротор кар чистартучылары ярдәмендә юл буен жайларга кирәк;

23.3.4 тротуарларда урамнарның машина юлыннан газлар белән аерылган 6 м дан артык киңлектә карны тротуар уртасына алга таба алып ташлау өчен күчерергә рөхсәт ителә;

кар өемнәренә һәм өемнәргә кар салу буенча 23.3.5 эш кар яву вакытыннан алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәг тән дә соңга калмыйча тротуарларда төгәлләнергә тиеш;

23.3.6 Ишегалларда, квартал эчендәге юлларда, газларда һәм ирекле территорияләрдә жәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортның йөрүенә комачауламый торган кар өергә, яшел утыртмаларны һәм кар суларын саклауны тәмин иткәндә;

23.3.7 тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан жыештырганда кар тулысынча, корымалар астына жыеп алынырга тиеш. Камилләштерелгән япмалар булмаганда, карны хәрәкәт астына жыярга кирәк, аннары аны тыгызлау өчен кар катламын калдырырга кирәк;

23.3.8 юлдагы юл капламаларын эшкәртүнең шомалыгы барлыкка килгәндә, ком чүлмәге белән эшкәртү бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

Боз ясалуын эшкәрткәннән соң йомшартылган 23.3.9, ачык грунтка, агачларга яки газларга элөгүгә юл куймыйча, аларны күчерергә яисә катнашмалар күчерергә тиеш.

Яз житүгә түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

23.4.1 катлам суларын нормаль чыгару өчен таләп ителә торган урыннарда су агызып китүне тәмин итү өчен канаулар юдырту һәм чистарту;

23.4.2 кар суларының люкларга һәм су коесына системалы рәвештә куылуы;

23.4.3 Ишегалды территорияләрен кар эреп беткәч, калган кар һәм боздан чистарттылар.

23.5 Күпфатирлы йортның йорт яны территориясенә эчтәлеге:

23.5.1 күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тотуны үз эченә ала:

1) даими жыештыру;

2) күзәтү һәм су сиптерү коеларын, дренажларны, лотокларны, үрелгән торбаларны ремонтлау һәм чистарту;

3) инженер челтәрләренең смотр коеларына, янғын сүндерү су белән тәэмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтеп керүне тәэмин итү;

4) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм алып китү;

5) яшелләндерү һәм булган яшел утыртмаларны карау;

6) кече архитектура рәвешләрен карап тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

23.6 Барлык төр калдыклар контейнерлар һәм бункерларга жыелырга тиеш, алар су үткәрми торган өслекле контейнер майданчыкларында урнаштырыла, каты көнкүреш калдыкларын туплау нормалары нигезендә кирәкле күләмдә.

23.7 Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр түбәндәгеләргә бурычлы:

23.7.1 йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип сакларга;

23.7.2 каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус майданчыкларга гына урнаштырырга.

23.8 Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

24.8.1 сәгатькә кадәр йорт яны территорияләрен жыештыру һәм көн дәвамында - чисталыкны саклау;

23.8.2 каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыруны, расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

23.8.4 контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын, аларга килү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

23.8.5 подъездларга керү юлларында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

23.8.6 Территорияне сезонлы эксплуатацияләүгә әзерләү, шул исәптән суның агып чыгуын тәэмин итү өчен юбну һәм канау чистарту, кар суларының люкларга һәм кога даими рәвештә куылуы, кар эрегәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

23.8.7 тайгак участокларны пескосоляной һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;

23.8.8 Яшел утыртмаларның сакланышы һәм аларны тиешенчә тәрбияләү;

23.8.9 Тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгы төшү белән кертү.

23.9 Йорт алды территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

23.9.1 Яфракны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;

23.9.2 хужалык майданчыгыннан читтә эчке киём, киём, келәм һәм башка предметларны элэргә;

23.9.3 контейнер майданчыкларына илтүче юлларны томалап торырга;

23.9.4 урамнарның һәм юлларның юл өлешендә, тротуарларда, газларда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) билгелэргә;

23.9.5 билгелэнгән тэртипне бозуда йорт яны территорияләренә коймаларын үз белдеге белән билгелэргә;

23.9.6 үз белдеген белән ишегалды корылмаларын төзэргә;

23.9.7 йорт янындагы территорияне металл ватык, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары, шлак, зола һәм житештерү һәм куллану калдыклары белән ныгытырга, тараны кушарга һәм сакларга;

23.9.8 калдык суларга, чүп-чарны ташларга;

23.9.9 Балалар һәм спорт майданчыкларында, хужалык майданчыкларында, хайваннарны, яшеллэндерелгән территорияләрдә (газларны, чөчөклөкләрне һәм үләнчел үсемлекләр билэгән башка территорияләргә дә кертеп) йөрү һәм транспорт чараларын ел фасылларына карамастан, шул исәптән жыелган (төзөк булмаган) урыннарга салырга һәм сакларга;

23.9.10 автотранспорт чараларын түлөүле туктатуны оештырырга;

23.9.11 тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге машина юлларын үз белдеген белән ябарга;

23.9.12 автомашиналар, ягулык һәм майлар юуны башкарырга, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләргә көйлэргә;

23.9.13 кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы теләсә нинди эшләр башкарырга;

23.9.14 чатырларны, киоскларны, ларекларны, мини-базарларны, павильоннарны, жәйге кафеларны, житештерү объектларын, автомобильләргә, көнкүреш техникасын, аяк киёмнәрен, шулай ук кунак бүлмәләреннән тыш, автостоянкаларны да кертеп, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләрен урнаштырырга;

23.9.15 йорт яны территориясенә эчке юллары буенча транспорт транзит хәрәкәтен гәмәлгә ашырырга;

23.9.16. Учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар кулланырга;

23.9.17. Транспорт чараларын, шул исәптән яшеллэндерелгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хужалык майданчыкларында, ел фасылларына

карамастан, әлеге территорияләрде кирәкле эшләрне башкару очраklarыннан тыш, торгызу эшләрөн мәжбүри уздыру шарты белән, урнаштыру.

23.10 Йорт яны территорияләрөн яшелләндрерү:

23.10.1 йорт яны территорияләрөн яшелләндрерү, яшел утыртмаларның сакланышы әлеге Кагыйдәләрнең 26 п.сы таләпләрә нигезендә идарәче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә;

23.10.2 йорт яны территориясен яшелләндрергәндә торақ йортларның стеналарыннан алып усак диаметрлы агач кәүсәләрөнә күчәрөнә кадәр 5 м дан да ким булмавын исәпкә алырга кирәк. Зуррак агачлар өчен ара 5 м дан артык, куаклыклар өчен - 1,5 м булырга тиеш. Куаклыкларның биеклегә беренче каттагы тәрәзә уемының аскы почмагыннан артмаска тиеш.

23.11. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

23.11.1 Яшел утыртмаларның сакланышы;

23.11.2 жәй көннәрәндә һәм коры көннәрәдә газоннарға, чәчәклекләргә, агачларға һәм куакларға су сибү;

23.11.3. Газоннарның төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз һәм башка төзелешләрсез сакланышы һәм бөтенлегә;

23.11.4 яңа агач һәм куаклар утырту, юллар челтәрә үзгәрү һәм жиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәп урнаштыру.

23.12 Йорт яны территориясен төзекләндрерү:

23.12.1 Нәр йорт биләмәсенә территориясә, кагыйдә буларак, түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) йорт кирәк-ярақларын киптерү өчен хужалык мәйданчыгын, киём-салымны, келәмнәрне һәм йорт кирәк-ярақларын чистартуны;

2) өлкәннәрне ял итү мәйданчыгы;

3) балалар өчен уен һәм спорт мәйданчықлары яшелләндрерү һәм балаларның жәйгә һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларын кирәкле жиһазлау.

23.13 Хужалык мәйданчыгында кер киптерү жайланмасы, киём киптерү өчен ыштан, элгечләр, комлы тартма, чүп савыты, эскәмияләр булырга тиеш. Мәйданны тере киртә белән әйләндереп алырга кирәк. Мәйданчықларны, ял итү урыннары элементларын төзү һәм төзекләндрерү билгеләнгән таләпләргә туры китереп башкарылырга тиеш.

23.14 Әгәр участок территориясә зурлығы мөмкинлек бирсә, участок чикләрәндә этләр йөртү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.

23.15 Йортларның подъездлары каршындагы мәйданчықлар, юл йөрү һәм жәяүлеләр өчен юллар каты өслеклә булырга тиеш. Каты өслекләр салганда, янгыр суларын буш агызу мөмкинлегә каралырга тиеш.

23.16 Торак йортларга төзелгән жәмәгать корылмалары йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән ишеклар булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспортын кую ишегалды территориясеннән читтә булырга тиеш.

23.17 Торак йортның тәрәзәләре һәм фатирларга керү урыннары урнашкан ишегалды ягыннан жәмәгать билгеләнешендәге биналар өчен материаллар, продукция төяү рөхсәт ителми. Йөкне тәрәзәләре булмаган торак йортлар торбаларыннан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк.

23.18 Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

24. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

24.1 Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә проект документациясендә эшләнәргә һәм каралырга тиеш.

24.2 Озак вакытлы яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

24.3 Төзекләндерү элементларының эчтәлегә, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хужалары башкара.

25. Яшелләндерү

25.1 Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәжбүри элементы булып тора.

25.2 Төзекләндерү эшләрен башкарганда булган яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калырга кирәк.

25.3 Жирлек территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар яшелләндерү - туфракка һәм мобильгә утырту - үсемлекләргә махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

25.4 Стационар һәм мобиль яшелләндерүне архитектур-ландшафт объектлары (газоннар, бакчалар, чәчәк түтәлләре, рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрендә (түбә яшелләндерү), фасадларда (вертикаль яшелләндерү) һәм корылмаларда кулланылар.

25.5 яшелләндерү объектларын тоту - яшел утыртмаларны карау һәм яшелләндерелгән территорияләргә төзекләндерү элементларын карап тоту, күләм корылмаларның конструктив элементларын аз гына деформацияләүне һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны

жыю эшлэре комплексы ул.

25.6 яшеллэндерү объектларында эшлэр житештерүгә таләпләр:

25.6.1 яшеллэндерү объектлары янындагы төзелеш майданчыкларын оештырганда проектта сакланучы, тәбәнәк һәм киң ябалдашларны өлешчә кисеп алу, агач кәүсәләрен сак белән бәйләү, куакларның ябалдашларын бәйләү, туфрак участокларын чүп-чар белән чүпләү, туфракны тыгызлауны кисәтү максатларында транспорт чаралары һәм башка техника йөрү юлы һәм туктап торулары белән янәшә урнашкан үсемлек астындагы туфрак кишәрлекләренең бөтенлеген саклап калу чараларын күрергә кирәк;

25.6.2 территорияне вертикаль планлаштыру, жир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзеклэндерү яшеллэндерү алдыннан тәмамланырга тиеш;

25.6.3 Туфрак катламын бозуга бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, туфракның ундырышлы катламын яшел төзелештә алга таба куллану өчен төшерергә һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләрне башкарганнан соң бозылган жир кишәрлекләрен һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Яңадан торгызу эшләрне житештерү проектында каралырга тиеш;

25.6.4 яфрак һәм үләнне билгелэнгән тәртиптә жыеп алырга кирәк.

25.7 Яшел үсентеләр хужалары бурычлы:

25.7.1 Яшел утыртмаларны саклауны һәм квалификацияле карауны тәмин итәргә;

25.7.2 жәй көннәрендә коры көннәрдә газоннарга, чәчәкләргә, агачларга һәм куакларга су сибүне тәмин итәргә;

25.7.3 газларның сакланышын һәм бөтенлеген тәмин итәргә;

25.7.4 агач һәм куакларны утырту һәм утырту, шулай ук юллар, майданчыклар, газлар челтәрләрен планлаштыруны үзгәртү бары тик жирле үзидарәнең башкарма органы белән килештерелгән проектлар буенча гына башкарырга;

25.7.5 яшеллэндерү объектларында сулыклар булса, аларны чиста тотарга һәм 10 елга кимендә бер тапкыр чистартырга;

25.7.6 әледән-әле үләнне чабарга (үләннең биекlege 15 см дан артык булганда) һәм тәүлек дэвамьнда чабылган үләнне жыярга.

25.8 яшеллэндерелгән территорияләрдә түбэндәгеләр рөхсәт ителми:

25.8.1, төзелешләрне, аларның эшлэвен һәм хезмәт күрсәтүен тәмин итү өчен билгелэнгән төзелешләрдән тыш, урнаштырырга;

25.8.2 үз белдеге белән агач һәм куакларны утырту һәм кисү, газлар һәм чәчәкләрне юкка чыгару;

25.8.3 транспорт чараларында хәрәкәт итәргә һәм аларны, ел фасылларына бәйсез рәвештә, газ һәм чәчәклекләрдә урнаштырырга, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларынан тыш, торгызу эшләрне мәжбүри уздыру

шарты белән;

25.8.4 күчеп йөрөргә, газ бакчаларында, скверларда, паркларның мемориаль зоналарында ял итү һәм уеннар өчен, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда урнашырга;

25.8.5 яшелләндерү объектларында чаңгыда һәм каналарда махсус билгеләнгән урыннардан тыш шуарга;

25.8.6 Агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамак, таган, турник, кер киптерү өчен баулар тагарга, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм табличкаларын, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән чыгарыла торган конструкцияләргә, объектларга, афишаларга, агитация материалларына, техник конструкцияләргә, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәмин итү чараларын, баганалардан, коймалардан, реклама калканнарыннан, электр үткәргечләреннән, лампалардан, чәнечкеле киртәләрдән аерырга;

25.8.7 Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләргә (рөхсәтсез, паспортсыз), агитация материалларын, техник конструкцияләргә, юл хәрәкәте катнашучыларын мәгълүмати тәмин итү чараларын урнаштырырга.

25.8.8 стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын билгеләргә, шул исәптән, ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

25.8.9 төзелеш материалларын һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозга каршы материалларны һәм башка зарарлы матдәләргә, шулай ук ком һәм бозга каршы реагентлар белән пычранган карны, боз төркемнәрен кушарга;

25.8.10 бакча өчен казу эшләрен башкарырга;

25.8.11 газларда һәм йорт хайваннарының чәчәкләрендә йөрөргә;

25.8.12 рота кар чистарту машиналарын махсус жайланмалардан башка кулланырга, алар кар үсентеләренә элэгүне булдырмый;

25.8.13 яфракларны, үләннәргә, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка суүткәргеч жайланмаларга кертергә;

25.8.14 катнашманы һәм чүпне газоннарда ташларга;

25.8.15 Учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздыру, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллану;

25.8.16 сок, сумала чыгару өчен агачлар кисәргә, аларга башка механик зарарланулар ясарга;

25.8.17 житештерү һәм куллану калдыкларыннан, шул исәптән автомобиль покрышкаларыннан, территорияне төзекләндерү, жирлек территориясендә клумба оештыру өчен файдаланырга;

25.8.18 күпьяллык чәчәкләр белән шөгылләнүче жир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук кар явудан житәрлек булмаган салкын үсентеләр утыртучы

участокларны ачарга;

25.8.19 жирлек территорияләрендә агач кәүсәләрен, санитария таләпләре югары булган урыннардан тыш (чүп контейнерларына, жәмәгать бәдрәфләренә якын булу һ.б.) агартырга;

25.8.20 яшелләнделерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;

25.8.21 Агач тамырларын көпшәдән 1,5 м ераклыкта ачарга һәм агач муеннарын жир яки төзелеш калдыклары белән күмәргә;

25.8.22 урман паркларының, паркларның, бакчаларның, бульварларның, урманнарның яшелләнделерелгән территорияләрендә, бу территорияләрдә торгызу эшләрен мәжбүри уздыру шарты белән кирәкле эшләрен башкару очракларыннан тыш, транспорт чараларын урнаштырырга;

25.8.23 транспорт чараларын, шул исәптән, дөвалау, балалар һәм фәнни учреждениеләрнең яшелләнделерелгән территорияләрендә, сәнәгать предприятиеләрендә, спорт комплексларында һәм торак кварталларда ел фасылларына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрен мәжбүри уздыру шарты белән, транспорт чараларын урнаштырырга.

26. Коймалар

26.1 Коймаларны төзү өстәмә төзекләндерү элементы булып тора.

26.2 Утлар бер-берсеннән аерыла:

26.2.1 билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);

26.2.2 биеклегә (түбәнлегә - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1 - 1,7 м, югары - 1,8 - 3,0 м);

26.2.3 материалның тышкы күренеше (металл, тимер-бетон һ.б.);

26.2.4 күз карашы өчен сизгерлек дәрәжәсе (үтә күренмәле, саңгырау);

26.2.5 стационар (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

26.3 Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дөүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларына, индивидуаль проектлау проектларына карап башкарыла.

26.4 Ижтимагый, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә чукрак һәм тимер-бетон коймаларны проектлау рөхсәт ителми.

26.5 Сәнәгать, махсус территорияләрне ачу декоратив тимер-бетон панельләрдән башкарылырга мөмкин.

26.6 Коймаларның урта һәм югары төрләрен проектлаганда жир асты корылмалары белән кисешү урыннарында ремонт яки төзелеш эшләре башкарырга мөмкинлек бирә торган коймалар конструкцияләре каралган.

26.7 Агачлар интенсив жәяүлеләр хәрәкәте зонасында яки төзелеш һәм реконструкция эшләре башкару зоналарында үскән очракта, яклауның башка төрләре булмаганда, 0,9 м һәм аннан да күбрәк диаметрлы саклагыч коймалар, 0,8 м диаметрлы һәм аннан да күбрәк яшенә, агач токымнарына һәм башка характеристикаларга бәйле рәвештә саклау корылмаларын күз алдында тотарга кирәк.

27. Жир өслекләре

27.1 Жир өслеген ябуны жирлек территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартлары тәэмин итә, шулай ук жирлектә барлыкка килгән төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

27.2 Төзекләндерү максатларында түбәндәге өслек төрләре билгеләнгән:

27.2.1 Каты (капиталь) өслекләр - моноклит яисә жыелма өслекләр, шул исәптән асфальт-бетоннан, цементобетоннан, табиғый таштан башкарыла торган өслекләр;

27.2.2 табиғый халәттәге йомшак (капиталь булмаган) өслекләр - табиғый яисә ясалма сыпумалы материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит биеклекләре, керамзит, резин валчык) башкарыла торган өслекләр;

27.2.3 газ капламы - үлән капламын эзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган өслекләр;

27.2.4 катнаш өслекләр - өслекләрнең кушылмалары (рәшәткә плитәсе яки газга батып, газ рәшәткәсе яисә йомшак өслек) белән капланган өслекләр.

27.3 Яфрак төрләрен сайлап алуны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

27.3.1 каты - мөмкин булган йөкләнешләрене, характерны һәм хәрәкәтнең составын, проектлау вакытына гамәлдәге янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;

27.3.2 йомшак - территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләрне йөртү өчен майданчыкларны, урамда йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлеген исәпкә алып;

27.3.3 газлы һәм иң экологик кушылмалардан санала.

27.4 Каты өслекнең ябык төрләрендә кипкән хәлдә тоташтыру коэффициенты 0,6, юештә 0,4 булырга тиеш.

27.5 жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, жир өсте һәм жир асты кичүләрендә, баскычларда һәм майданчыкларда кафель, метлах плитәләрен, шомпа яки ялтыратылган плиталарны куллану рәхсәт ителми.

27.6 Жирлекнең гомуми кулланылыштагы территорияләрендә барлык киртәләр (ташламалар, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмати һәм урам техник жиһазлары), шулай ук жәмәгать транспортын көтү зоналарында һәм урам аша чыгу зоналарында тротуар чите тактиль өслек полосалары белән аерылып

тора.

27.7 Тактиль өслек киртэгә, урамның кырыена, куркыныч участокның башына кадәр 0,8 метрдан да ким булмаган ераклыкта башланырга тиеш. Әгәр тактиль өслектә 15 мм дан артык киңлектәге һәм тирәнлегә 6 мм булган буй буразналар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенча урнаштырырга ярамый.

Яктылыкның башка төрләре булмаганда (шул исәптән ирекле рәшәткәләр, бордюрлар, периметраль эскәмияләр) куәттә урнашкан агачлар өчен радиуста кәүсәдән кимендә 1,5 м ераклыкта саклагыч өслекләр: вак таш, галечь, газ рәшәткәләре ясала. Яклау өслегә жәяүлеләр коммуникацияләренә бер дәрәжәдә яисә аннан югарырак катламында башкарылырга мөмкин.

27.9 Кулланучы өслекнең рәвешендәге карары формалаша торган тирәлекнең төсләр чишелешен исәпкә алырга тиеш.

28. Жир өслеген тоташтыру

28.1 өслекләргә үзара бәйләү элементларына борт ташларының, пандусларның, баскычларның төрле төрләре керә.

29. Борт ташлары

29.1 Юл борт ташлары тротуар белән юл өлеше биеклегеннән кимендә 150 мм артык булган юл өлеше тоташкан урында урнаштырыла, ул өслекләр ремонтланган очракта да сакланырга тиеш.

29.2 Автотранспорт юлын газга тоташтыру урыннарында газга менүне булдырмау өчен, газ белән тоташтыру урыннарында югары борт ташын куллану кирәк.

29.3 Жәяүлеләр коммуникацияләренә газ белән каплануын үзара бәйләгәндә, бакча бортын урнаштырырга мөмкин, ул газның биеклегеннән ким дигәндә 50 мм ераклыгында, бу газны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының пычрак һәм үсемлек чүп-чары элэгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

29.4 Жәяүлеләр зоналары территориясендә төрле өслекле типтагы өслекләргә тоташтыру өчен табигый материаллардан (кирпеч, агач, таш, керамик борт һ.б.) файдалану мөмкин.

30. Баскычлар, баскычлар, пандуслар

30.1 Жәяүлеләр өчен жәяүлеләр коммуникацияләргә юнәлешендә 60 тан артык промилле баскыч төзүне күздә тотарга кирәк.

30.2 Массакүләм керү объектларында, баскычларда һәм баскычларда төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә 50 дән артык промилле каралган, аларны пандус

белән озата бару мәжбүри.

30.3 бордюор пандусы Уклоны 1:12 кабул итә.

30.4 Төшкәндә һәм күтәрелгәндә беренче баскычларның кырыйларын ачык контраст төстәге полосалар белән аерып күрсәтергә кирәк.

30.5 Бер марш чикләрендә тышкы баскычларның барлык баскычлары да баскычларның киңлегә һәм биеклегә буенча бертөрле итеп билгеләнә.

30.6 Коену пандус булмаганда, киртәләүче конструкцияләр кимендә 75 мм биеклектәге бортикны күздә тотарга кирәк.

30.7 Юлның башында һәм ахырында юлның Горизонталь участоклары әйләнә-тирәдәге өслекләрдән текстура һәм төс белән аерылып тора.

30.8 Баскычның ике ягында да яки пандуста да колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм га артка калучы 800 - 920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисенте биеклегендә тоткалар каралган.

31. Мәйданчыклар

31.1 Жирлек территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнашкан: балаларның уеннары, өлкәннәрнең ялы, спорт белән шөгыйльләнү, чүп-чар жыючыларны урнаштыру, этләрне йөртү, машина кую урыннары.

31.2 Махсус сакланылучы табигать территорияләренең саклау зоналары һәм зоналары чикләрендә мәйданчыкларны урнаштыру вәкаләтле органнар һәм табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

31.3 Төбәк яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм жәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәмин ителергә тиеш.

32. Балалар мәйданчыклары

32.1 Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә яисә яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

32.2 Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, мәйданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмия һәм урналар, яктырту жиһазлары.

32.3 Торак йортлар һәм жәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 метрдан, кече һәм урта мәктәп яшендәге мәйданчыклар - 20 метрдан кимрәк, комплекслы уен мәйданчыклары кимендә 40 метрдан, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким

булмаска тиеш.

32.4 Балалар уен майданчыклары контейнер майданчыкларынан кимендә 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

32.5 Балалар майданчыклары түбәндәгеләргә тиеш:

32.5.1 жәйге чорда тигезсезлекләр ком сибелгән өслек планировкасы булырга;

32.5.2 даими рәвештә себереләргә һәм иртәнге вакытта чылатырга;

32.5.3 буялган булырга, майданчыкта коймаларның һәм корылмаларның төсенелга кимендә бер тапкыр житештерәргә, ә ремонтны - кирәк булган саен;

32.5.4 транзит жәяүлеләр хәрәкәтенән, машина юлларынан, борылыш майданчыкларынан, кунакчыл стоянкалардан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен майданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы саклау участкаларынан изоляцияләнгән.

32.6 Травматизмны булдырмас өчен, майданчык территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки түбән ботаклар асылынып торучылар, жир өслегендә сакланган иске, киселгән жиһазлар калдыклары (стойкалар, фундаментлар) булу рөхсәт ителми (кагыйдә буларак, турниклар һәм качельләр).

32.7 Янәшә территорияләре реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын тәртипкә китерү рөхсәт ителми.

32.8 яктырту жайланмасы, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

32.9 Яктырту жиһазларын 2,5 м биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

32.10 Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

32.11 Балалар майданчыкларын карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәмин итү өчен жаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

33. Спорт майданчыклары

33.1 Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгыйльләнү өчен билгеләнгән.

33.2 Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газ төрләре (жәйге чорда), спорт жиһазлары.

33.3 Спорт майданчыклары яшелләнделә һәм чөлтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшеллек майданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшелләнделерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклегә 2,5 - 3 м, майданчыкларның бер-берсенә тоташкан урыннарында биеклегә 1,2 м.

33.4 Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында йә махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында)

рекреациялар составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары заводта ясалган, махсус эшкәртелгән өслекле бүрәнәләрдән һәм бүрәнәләрдән ясалган (ярыклар, ярыклар булмау һ.б.) булырга мөмкин.

33.5 Урнашканда сертификацияләнгән жиһазлар каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

34. Ял майданчыклары

34.1 Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары уздыру өчен билгеләнгән ял майданчыклары оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәләреннән алып тын ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаса тиеш, шау-шулы өстәл уеннары майданчыклары - 25 метрдан да ким булмаса тиеш.

34.2 Ял майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә гадәттә каты өслек төрләре, майданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, урналар (ким дигәндә, һәр эскәмиядә) керә, яктырту жиһазлары керә.

34.3 Майданны каплауны плитә куәте рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрләрен урнаштырырга киңәш ителми.

34.4 Парклар территорияләрендә чирәмдәге ял майданчыклары оештырылырга мөмкин.

35. Этләрне йөртү өчен майданчыклар

35.1 Этләрне йөртү өчен майданчыклар билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары белән килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

35.2 Этләрне йөртү өчен майданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле өслекләр, коймалар, эскәмияләр, урна, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат жиһазлары керә. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга тәкъдим ителә.

35.3 Этләрне йөртү өчен майданчыклар микрорайонның һәм торак районның гомуми кулланылыштагы территорияләрендә, яшел утыртмалардан азат, 100 кВт көчәнеше электр линияләре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тәмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнаштырылырга тиеш.

35.4 Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнашкан этләрне йөртү өчен майданнарның күләме 400 - 600 кв.м, башка территорияләрдә - 800 кв.м, урнашкан төзелеш шартларында, булган территорияль мөмкинлекләрдән чыгып, майданнарның кечерәйтелгән күләме кабул ителергә мөмкин.

35.5 Мәйданчык чигеннен алып торак һәм жәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр ара кимендә 25 метр, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары участокларына, ял мәйданчыкларына кадәр кимендә 40 метр булырга тиеш.

35.6 Мәйданны төзү, кагыйдә буларак, биекlege 1,5 м булган жиңел металл челтәрдән башкарыла. Чикләнүнең элементлары һәм секцияләре арасындагы ераклык, аның аскы кырые һәм жире хайванга мәйданчыктан чыгып китәргә рөхсәт итәргә яки имгәнү китерергә тиеш түгел.

35.7 Мәйданчыктан файдалану кагыйдәләре булган мәгълүмати стенд мәйданчык территориясендә урнаштырылырга тиеш.

35.8 йорт хайваннары хужалары үз хайваннарының экскрементларын жыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

35.9 хайван хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмакка, шулай ук санитария нормалары нигезендә әйләнә-тирәдәгеләр өчен тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәге санитария-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

35.10 этләренә этләренә йөртү өчен мәйданчыклардан тыш табигый ихтыяжларын канәгатьләндерү максатларында куып чыгару тыела.

36. Автостоянка мәйданчыклары

36.1 Жирлек территориясендә автомобильләренә кыска вакытлы һәм озак саклау кебек автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнаштырыла.

36.2 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләрен, өслекләренә бәйләү элементларын, коймаларны яисә чүп-чар өчен кечкенә контейнерларны, яктырту жайланмаларын, мәгълүмати жиһазларны (күрсәткечләренә).

36.3 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына килү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешмәскә тиеш.

36.4 Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша жәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

36.5 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы 3 м дан да ким булмаган киңлектәге яшел утыртмалар полосасы белән башка территориядән аерылырга мөмкин.

36.6 Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша жәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

37. Кече архитектура формалары

37.1 Кече архитектура формаларын урнаштыру биналарны һәм корылмаларны төзүнең, реконструкцияләүнең һәм капитал ремонтлауның проект документациясен, шулай ук төзекләндерү яисә эскиз тәкъдимнәрен «төзекләндерү» бүлеге нигезендә гамәлгә ашырыла.

37.2 Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга тәкъдим ителә. Тарихи төзелеш зоналары, жирлекнең үзәк үзәге, күп функцияле үзәкләр һәм зоналар өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

37.3 Кече архитектура формаларына төп таләпләр түбәндәгеләр:

37.3.1 архитектура һәм ландшафт даирәсе характерына, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

37.3.2 материалларның декоратив һәм эксплуатация сыйфатының югары булуы, аларны, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, озак вакыт дәвамында саклап калу;

37.3. Конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, иминлеге.

38. Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкциясе

38.1 Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкциясе яктырту, навеслар, эскәмияләр, чүп-чар урналары һәм гражданнар һәм оешмалар белдерүләре өчен аерым калканнар белән жиһазланган булырга тиеш. Павильонда тукталыш исеме, номеры һәм жәмәгать транспорты маршрутлары расписаниесе күрсәтелә.

39. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

39.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

39.1.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларны тиешенчә тәмин итә, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары урнаштыру урыннарын ремонтлау һәм жыештыруны үз вакытында житештерә.

39.1.2. Гамәлдәге такталардан һәм режимлы табличкалардан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла һәм файдаланыла.

39.1.3. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын жыештырырга тиеш.

39.1.4. Реклама яки мәгълүмати хәбәрләр урнаштырмыйча тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән мәгълүматны ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

39.1.5. Реклама яки мәгълүмат конструкциясе хужасы территорияне төзеклэндерү һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтаждан соң (демонтаждан) өч тәүлек дәвамында торгыза.

39.1.6. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтацияләнергә тиеш.

39.1.7. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектлар корылмаларына һәм корылмаларына зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

39.1.8. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын тиешенчә тотмаган, жир кишәрлеген һәм аның тирәсендәге территорияне жыештыру һәм санитар карап тоту өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары жаваплы.

39.2. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләргә мөмкин:

- көйләнгән конструкция;
- декоратив панно;
- консол конструкциясе;
- түбә конструкция;
- витрин конструкция;
- гамәлгә кую тактасы;
- режимлы табличка;
- модульле конструкция;
- күләм-киңлек композициясе;
- калкан конструкциясе;
- флаглар композициясе;
- Махсуслаштырылган конструкция.

40. Гражданнарны игълан итү өчен билгеләр, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары

40.1 Мәдәни һәм спорт чараларының игъланнарын, афишаларын урнаштыру гражданнарның массакүләм жыелу урыннарында һәм жәяүлеләр өчен күңелле зоналарда билгеләнә торган махсус тумбаларда, калканнарда һәм стендларда гына гамәлгә ашырыла.

40.2 Игъланнар өчен дивар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылмалы калканнар рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

41. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрэн уздыруга төп таләпләр

41.1 Юл өслеген ябу яки ачу белән бәйле эшләр

катламнар (жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свай һәм шпунт кертү, электр тапшыру линияләре терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), яктырту, яктырту баганалары кую, инженерлык

тикшеренүүлөрдө грунт планировкасы, эшлөр һәм башка эшлөр) бары тик жирлекнең вәкаләтле жирле үзидарә органы тарафыннан бирелгән язмача рөхсәт (жир эшлөрөн житештерүгә ордер) булганда гына башкарыла.

41.2 Жир, төзелеш һәм жир казу эшлөрөн оештыру һәм уздыру тәртибе жирлек территориясен төзекләндерүгә бәйлә ремонт эшлөрө, жир эшлөрөн башкаруга ордерны рәсмиләштерү һәм алу жирлек башкарма комитетының хокукый актларының билгеләнгән таләпләре нигезендә башкарыла.

41.3 Яшел утыртмаларны сүтү яисә күчереп утырту кирәк булганда билгеләнгән тәртиптә жирлек башкарма комитеты күрсәтмәсен рәсмиләштерергә һәм яшел утыртмаларны сүтәргә яисә күчереп утыртырга.

41.4 Юлларда хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату жирлек бары тик заказчылар һәм эшлөр житештерүчеләр турында барлык кирәкле мәгълүматларны, эш срокларын, мөмкин булган эш маршрутларын үз эченә алган мәгълүмати щит юлын ике яктан да мәжбүри урнаштыру белән жирлек жирле үзидарәсенә вәкаләтле органы чыгара торган хокукый акт нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән калканның рәвешә һәм эчтәлегә күрсәтелгән рөхсәтне бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтү административ регламентында билгеләнә.

41.5 Вакыты узган ордерлар буенча коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшлөрә ирәкле дип таныла.

42. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

42.1 Торак мохитен төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәтә күрсәтү объектларын проектлаганда өлкән яшьтәгә затлар һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлеген һәркем файдалана алырлык булу, әлегә объектларны өлкәннәрнең һәм инвалидларның күчеп йөрүнә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәмин итү күздә тотыла.

42.2 Өлкән яшьтәгә затларны һәм инвалидларны хәрәкәткә китерүчә техник чаралар һәм жайланмалар проекткау, төзү, урнаштыру, расланган проект документациясә нигезендә яңа төзелештә заказчы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә.

43. Бина (алардагы урыннар) миләкчеләренә һәм янәшәдәгә территорияләрне төзекләндерүдә корылмаларның катнашу тәртибе

43.1 Жирлек территорияләренә тиешлә санитар торышын тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында аларны жыештыру һәм санитар карап тоту өчен, хужалык итүчә субъектларга һәм физик затларга янәшәдәгә территорияләр буларак беркетелә.

43.2 Хужалык эшчәнлеген гамәлгә ашыру барышында һәм янәшәсендәгә

территорияне (жир кишәрлекләрен) санитар карап тоту барышында төзелгән чүп-чарны жыештыру, чистарту эшләрен житештерү бурычлары аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга, шулай ук, законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, түбәндәге тәртиптә торак йортлар хужаларына йөкләнә:

43.2.1 идарәче оешмаларга күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен житештерү бурычы йөкләнә, шулай ук 5 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр ара 5 метрдан кимрәк булса (юл буйлап объект урнашкан очракта);

43.2.2 социаль өлкә учреждениеләренә (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен житештерү бурычы йөкләнә, шулай ук 10 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса (юл буйлап объект урнашкан очракта), башка яктан 10 м ераклыкта.

43.2.3 күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затларга, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, янәшәсендәге территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен житештерү бурычы йөкләнә, төзелгән биналарның бөтен озынлыгы буена, киңлеге - 10 м ераклыкта яисә юл өлеше бордюрына кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ераклык _ 10 метр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

44.2.4 сәнәгать предприятиеләренә һәм барлык милек рәвешләрендәге оешмаларга бирелгән жир кишәрлеге, аларга илтүче юллар, тротуарлар, аларга якин коймалар, санитар-яклау зоналары чикләрендә территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар тәртиптә тоту эшләрен башкару бурычы йөкләнә. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

43.2.5 йорт салучыларга бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияне, шулай ук төзелеш мәйданчыкларына якин территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен житештерү бурычы һәм гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиуста аларга килү юллары йөкләнә;

43.2.6 Торак йортлар хужаларына бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә (йә, жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, жир кишәрлегенең фактта урнашкан чиге буенча) һәм 5 м радиуста бирелгән жир кишәрлегенә якин территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен башкару бурычы йөкләнә (әгәр йорт биләмәсенә якин жир кишәрлекләре законда билгеләнгән тәртиптә башка затларга бирелмәгән булса) йә, урамның машина юлына кимендә 5 метр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

43.2.7 стационар булмаган объектлар хужаларына (лоткалар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафеларга стационар булмаган объектны урнаштыру өчен бирелгән территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрән башкару бурычы йөкләнә, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса, территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту буенча эшләр башкару бурычы йөкләнә.

43.2.8 базарларның идарәче компанияләренә, сәүдә һәм жәмәгать туклануы оешмаларына (рестораннар, кафелар, кибетләр) бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрән житештерү бурычы йөкләнә, кишәрлек чикләреннән 50 м радиустагы территория яисә урамның машина юлына кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 50 метрдан кимрәк булса;

44.2.9 йорт милекчеләренә, биналарның, корылмаларның хокук ияләренә, биналарга, корылмаларга якин урнашкан территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрән башкару бурычы йөкләнә, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса, жир участогының машина юлына кадәр өлеше 10 м радиуста бирелгән яисә чикләре янындагы территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар тәртиптә тоту эшләрән башкару бурычы йөкләнә;

43.2.10 ягулык салу станцияләре хужаларына бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә йә урамның машина йөри торган өлешендәге ераклык 50 метрдан ким булса, территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрән житештерү бурычы йөкләнә;

43.2.11 гараж кооперативларына бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрән житештерү бурычы йөкләнә һәм жир кишәрлеге чикләреннән жир кишәрлеге чикләреннән ераклык 50 метрдан кимрәк булса, юлның машина йөри торган өлешенә кадәр;

43.2.12 гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерциягә карамаган берләшмәләренә бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрән житештерү бурычы йөкләнә, кишәрлек чикләреннән 10 м радиуста яисә урамның машина йөри торган өлешенә кадәр, әгәр урамның машина йөри торган өлешенә кадәр ара 10 метрдан ким булса;

43.2.13 күмү (зиратлар) урнашкан жир кишәрлекләренә хокукка ия булучыларына бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрән житештерү бурычы йөкләнә, кишәрлек чикләреннән 10 м радиустагы территория йә урамның машина йөри торган өлешенә кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса;

43.2.14 вәкаләтле органнарга гомуми файдаланудагы территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрән житештерү бурычы йөкләнә;

43.2.15 жир кишәрлекләренең хокукка ия булучыларына бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен (яисә жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм жир кишәрлеге чикләреннән 5 м радиустагы территория йә урамның машина юлына кадәр, әгәр юлның машина юлына кадәрге өлеше 5 метрдан ким булса, әлеге эшләрне башкару бурычы йөкләнә;

43.2.16 автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау урыннары белән шөгылләнүче жир кишәрлекләренең хокукка ия булучыларына бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен житештерү бурычы йөкләнә, кишәрлек чикләреннән 10 м радиуста яисә урамның машина юлына кадәр 10 м радиуста территорияне карап тоту бурычы йөкләнә, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса.

44. Кагыйдәләр таләпләренең үтәлешен тикшереп тору

44.1 Физик һәм юридик затлар, вазыйфай затлар әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән жирлек территориясен төзекләндерү таләпләрен үтәүне тәмин итәргә тиеш.

44.2 Әлеге Кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә җаваплы булган Россия Федерациясенең федераль законнарында һәм башка норматив хокукий актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш) җаваплылыкка китерә.

44.3 Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукий актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка җәлеп итү күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм кертелгән хокук бозуларны бетерүдән затны азат итми.

